

P
IN

G

6

IOAN. HARTWICH REVTER ICTI
POTENTISS. BORVSSORVM REGI IN SVPREMO OMNIVM
PROVOCATIONVM TRIBVNALI A CONSILIIIS
SECRETIORIBVS
DISSERTATIO
DE
EFFECTV QVERELAE
INOFFICIOSI TESTAMENTI

IVXTA
ORDINEM EDICTI SVCCESORII INSTITVTAE
INTVITV NON QVERENTIS

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA

MDCCXLIX.

DEFENSA

A

CHRISTIANO LVDOVICO BERENDES
BEROLINENSI.

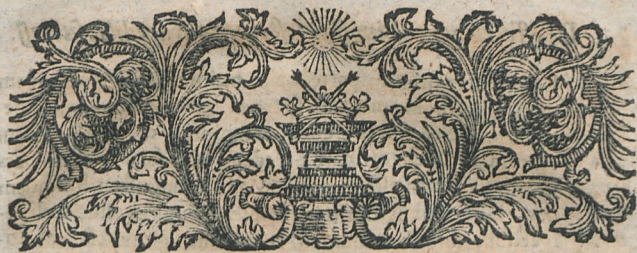

RECUSA
HALAE MAGDEBVRGICAE
APVD IO. CHRISTIANI HENDELI VIDVAM
MDCCLXV.

(7)

Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, likely containing a title and author information.

§. I.

Si qua hereditatis portio est, ea vel ad *Legitimae* tertio gradu lineae obliquae proximo-*portiois* gra-
dus spectat, vel non. Si *notio.*
prius, vel ab illa sine iusta causa a de-
functo excludi nequeunt, vel non.
Priori casu portio illa *legitimae portio-*

nis nomine venit.

Ambiguum hereditatis vocabulum nec dupondii igno-
rant. Unde non est, quod multus sim in eius aequiuoca-
tione indaganda. Id saltem monuisse non pigebit, here-
ditatis nomine heic venire vniuersitatem bonorum defun-
cti, vt satis quaestioni fieri queat inter DD. agitatae, vtrum
legitima portio hereditatis, an bonorum sit? Vide *sis Illustr.*
a LEYSER. *Sp. XCI. M. IV.* Legitimae portiois respectum
ad omnes heredes coniunctim spectatos ab habitu eiusdem
ad singulos, iuris interpretes distinguere solent tantum non
omnes. Priori saltem casu definitione vruntur, meae haud
absimili: posteriori vero legitimam portionem explicatam
dant per portionem portiois ab intestato debitae &c. Si
vno quidem plures adsunt, quibus legitima debetur, legiti-
mam cuiuslibet esse portionem portiois ab intestato de-
bitae,

4 De effectu querel. inoffic. test. iuxta ord. edict. success.

bitae, nisi legitimam partem eius maiorem interdum, quam vnquam ex bonis paternis sperare licuit, somnians non negauerit. Sed fingas, quod compluries contingit, vnum tantum defuncto existere heredem, eius sane legitima pars portionis portio esse nequit. Vnde ne angustioribus, quam par est, limitibus notio circumscribatur, ab eiusmodi respectibus abstrahendum est. Ieiunus igitur est BACHOVIVS ad TREVTL. V. 1. Disp. 13. zb. 11. cui dictorum respectuum distinctioni quasi semper obuia confiso, ieiuna & fere Domitiana haec quaestio viderur. Sed iam heic non ago, vt totam huius portionis doctrinam satura lance subministrem. Tantum inde delibare scopo vicinius est, quanto ad rectius intelligendam legitimae portionis notionem opus videbitur. Antiquitus arbitrio centumvirorum relictum fuisse viderur, quanta hereditatis pars ad excludendam querelam sufficeret. Vsque dum quarta pars ex ratione forsitan L. Falcidiae inualuerit, legibusque stabilita sit. l. 8. §. 8. ff. l. 6. C. de inoff. testam. Quum autem frequenter miratus sit FLAVIVS noster, liberis satis morigeris triuncium saltim relinqui N. 18. pr. portionem legitimam incremento haud ignobili auxit. N. 92. praef. Auxit autem pro numero ab intestato heredum legitimae portionis tamen capacium vel quatuor plurium vel minus. Priorique casu in semissim, posteriori vero in trientem, quae eius est liberalitas, quartam istam transfudit. N. 18. c. 1. si a curialibus olim discesseris, quibus dodrantem prospexit sit. N. c. 2. Non tantum tamen ad liberos, quod dubio caret, verum etiam ad parentes fratresque ac sorores augmentum istud porrigendum est (per verb. ult. cit. N.). Quamuis ex rationibus sublestitis omnino illud in dubium vocet VINIVS ad §. 3. l. de inoff. test. Triens hic aut semissis titulo singulari relictus olim sufficiebat, vt seure testari licuerit. l. 8. §. 6. eodem §. penult. l. eodem N. 18. c. 2. Sed displicuit tandem Imperatori hic titulus atque liberis & parentibus (in a latere iunctis nihil mutatum deprehenditur)

ditur) titulo vniuersali, honorabili sane atque propter ius aderescendi perquam vtili, portionem legitimam reliquendo officio suo, quoad illos luctuoso, dulci quoad hos defungi iussit *N. 15. cap. 3. & 4.* In omnia quidem alia abic STRAVCHIVS *in diss. iust. d. 9. apb. 38.* iusque antiquum mutatum negat atque pernegat, argumentis vsus, quae miror suffecisse BERGERO *Oecon. iur. L. II. T. IV. n. 1.* vt non haberet, quae obuerrere posset, nisi solam vsualem interpretationem. Sed longius a persona Icti absunt, quibus momentum causae fundat ORTW. WESTENBERG *Diss. IV. de Port. Leg. §. 8.* verbis: *debent ergo liberi & parentes si nulla exheredationis causa adsit heredes institui, quod non negatur, sed an in portione legitima? hoc vtiq; ibi (scil. in cit. N.) non dicitur. Quid enim si quis filium vna cum aliis heredem instituerit, eique portionem legitimam vt eam praecipuam habeat, legauerit? hoccine in causa erit, vt vltima voluntas effectum non habeat. Ceterum quum sine fontica causa a portione sua legitima neminem excludi fas sit, siue in totum siue in tantum, legitima sane portio sine omni onere relinquenda est. Iure igitur meritoque quicquid facultatem pro arbitrio de ista disponendi restringit, diem adeo, conditionem, modum, legatum, fideicommissum detrahi iubet IUSTINIANVS l. 32. 36. pr. & §. 1. C. de inoff. test.*

§. II.

Legitima portio ex lege debetur etiam citra re- *Ordo, se-*
spectum ad vltimae voluntatis dispositionem (§. I.) *cundum*
Quare si etiam ex testamento portionem hanc quis *quem legi-*
saluam habeat eandem tamen etiam ab intestato ce- *tima deser-*
pisset. Vnde cui legitima portio debetur, ab intestato *tur.*
is succedere possit, necesse est. Eo igitur ordine, quo
successio ab intestato defertur, ad portionem hanc vocan-
di sunt, qui eius capaces.

6 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

Cave calculum prioris propositionis conuertenti addas: Qui ab intestato succedere potest, portionem etiam legitimam capit, aut: quo ordine propingui se in successione ab intestato excipiunt, eodem etiam ad legitimam portionem vocantur. Neutrum enim procedit. Non prius; legitima enim non in tertio gradu lineae obliquae proximioribus terminaretur. Quod prudentes efferunt: argumentum a successione legitima ad legitimam portionem negatiue, non adfirmatiue valet. Neque posterius; filii sane fratrum defuncti germanorum legitimam partem prospiceremus, aut cum ipsis fratribus germanis atque adscendentibus, aut prae fratribus consanguineis vterinisque, quibus leges non prospexerunt. Si nihil non absque auctoritate DD. loqui nefas, vide MENOCH. L. 2. *conf* 153 n. 18. VINN. *ad* §. 1. I. *de inoff. num.* 3. Quin legitimam regi in omnibus a causa intestati nec glossam fugit *ad* l. 8. §. 11. ff. *de inoff. test.*

§. III.

Legitimae
portionis
species.

Legitima portio non cadit nisi in tertio gradu lineae obliquae proximiores (§. I.). Verum defuncto proximiores sunt vel quoad totam lineam vel non. Posteriori casu *legitima portio fratrum sororumque* est, priori vero vel adscendentem vel descendentem. Illo casu *parentum*, hoc vero *liberorum* legitima portio dicitur. l. 21. C. *de inoff. test.*

Præ aliorum legitimae portionis definitionibus, præcipuum in conceptu eiusdem est, quem euolutum dedi, quod ex eodem prono, quod aiunt, alueo species iusto nec plures nec pauciores descendant, quum alii tantum sumant, legitimam portionem non competere, nisi liberis, parentibus, fratribusque atque sororibus. Edicto successorio in inofficiosi testamenti querela mouenda locum infra vindicatorum viam heic munire, ordinemque iuxta quem legitima

legitima portio defertur leui saltim penicillo adumbrare
me oportebit.

§. IV.

Liberi vel a parentibus, de quorum successione *Liberorum*
quaeritur, ex iustis nuptiis procreati sunt, vel non. *diviso*
Priori casu *legitimi* sunt. Posteriori vero vel iura le-
gitimorum adceperunt vel non. Si hoc, *illegitimi*, sin
illud, vel adceperunt per adoptionem vel per legiti-
mationem. Priores *adoptivi* posteriores *legitimati*
audiunt. Liberi illegitimi vel ex eiusmodi personis
progeniti, inter quas propter coniunctionem licitum
nullum connubium consistere potuit, vel non. Prio-
ri casu *ex damnato coitu nati* dicuntur. Consistere
autem non potuit licitum connubium propter con-
iunctionem vel inter ipsos concumbentes vel inter
vnum concumbentem & alium quendam obuiam seu
propter statum conjugalem alterius. Illo casu, *ince-
stuosorum*, hoc vero *adulterinorum*, nomine veniunt.
Posteriori casu vel certo patre vtuntur vel incerto.
Si prius, *naturales*, sin posterius *spurii* vocantur. De-
inceps liberi vel immediate parentibus vitam adce-
ptam ferunt, vel non. Illi *primi gradus*, hi vero *ulte-
riorum* dicuntur. Vtrique vel post hereditatem ad-
scendentis alii efficaciter destinatae demum legitima
portionis exigendae iure gaudent, vel non. Priores
posthumorum nomine insigniuntur.

Defudavit HUBER. in Praet. ad ff. r. de lib. & posth. §. r.
in eruenda posthumi notione quasi etiam posthumos
omnes sub se comprehendente. Definit igitur eundem:
qui post testamentum factum ius sui heredis est nactus.
Sed rite negotium abstractionis confecisse non viderur.
per

8 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

permagnam quidem vsum non adfert, fateor, varias posthumorum species ad vitium refecare. Verum etiam, quod discere superuacuum est, verba sunt SENECÆ L. 6. de ben. c. 1. prodest cognoscere. Quare ex facili a me impetrare potui, vt sequentem posthumorum synthefin interlerem: Posthumi nimirum vel post mortem patris naturalem naturaliter nascuntur vel non. Illo casu *posthumi veri*, hoc vero *quasi posthumi* dicuntur. Quasi posthumi vel civiliter nascuntur vel non. Priori casu *quasi posthumi civiles*, posteriori vero *quasi posthumi in specie* sunt. Quasi posthumi in specie tales vel post mortem civilem parentis gignuntur vel non. Priores *Corneliani* sunt, posteriores vel nepotes sunt vel non. Hoc casu sunt *quasi posthumi primi gradus*, illo vero *ulteriorum gradum*. Quasi posthumi *ulteriorum gradum* vel praemortuo filio nati post mortem aui vel non. Priori casu *Aquiliani*, posteriori vero vel post testamentum aui nascuntur vel non. Hoc casu, *Velleiani ex 2do capite*, illo vel praemortuo filio nati vel non. Priori casu *Velleiani ex imo capite*, posteriori vero *Saluiani* audiunt. Vide l. 29. pr. §. 13. 15. 11. de lib. & posth. l. 15. de ini. rupt.

§. V.

Liberis legitimis primi gradus ab utroque parente debetur. Legitima liberorum liberis legitimis primi gradus, iuxta quare excludantur deficiente causa, intuitu utriusque parentis debetur. Legitima portio iuxta eum ordinem liberis defertur, quo iidem illi ad successionem ab intestato vocantur (§. II. III.) sed ea successionis intestatae ratio isque ordo est, vt liberi legitimi, quos nemo gradu praecedat, qui hereditatem praeciperet, parentibus omnibus ante reliquos cognatos qua tales succedant. N. u8. c. 1. Verum iuxta, quare excludantur causa obuia legitima portio relinquatur nihil necesse est (§. I.). Liberis igitur, iuxta, quare

quare excludantur, causa deficiente, legitimis, quos gradu nemo in eadem cum ipsis linea antecedit, legitima portio ratione utriusque parentis debetur. Sed liberis primi gradus gradu nemo antecedit (§.IV.). Legitima igitur portio liberis legitimis primi gradus, iusta exclusionis deficiente causa, intuitu utriusque parentis debetur.

Vide *N. 1. praef. §. 2.* Emancipati olim praetorio saltem iure legitima portio participes erant. Sed secundum *N. 118.* iuxta quam haec statuendum, nihil eorum a suis discrepantiae est. Ceterum quum de legitima portione relinquenda quaestio est, semper iusta, qua rite excludens utatur, deficiat causa oportet. Quod semel haec notasse etiam in sequentibus sufficiat.

§. VI.

Liberis primi gradus naturalibus legitima portio *Liberis naturali-
ratione matris in distincte, spurii autem ratione ma-
tris non illustris liberos legitimis habentis debetur.* *Spurii a
Liberi enim naturales intuitu matris indistincte, spu-
rii vero si mater non illustris liberos legitimis ha-
bens, iure legitimorum utuntur (per vulg. iur. pr.)
Sed liberis legitimis primi gradus ratione matris le-
gitima portio debetur (§.V.). Liberis igitur natu-
ralibus indistincte, spurii autem si mater non sit il-
lustris legitimis liberos habens, intuitu matris legiti-
ma portio debetur.* *matre legi-
tima portio
debetur.*

Confer. *l. 5. C. ad Sct. Orfit. §. 3. I. eodem l. 29. §. 1. de
inoff. test.* Adoptivi quatenus adoptioni patriae potesta-
tis effectus inest, pari iure legitimam portionem a patre exi-
gendi iure gaudent. Vide *§. 2. I. de inoff. test.* Idemque
de plena legitimatione dicendum venit. Quumque mori-
bus, quod vulgo DD. etiam de iure rom. recentiori, sed fru-
stra

10 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

fra statuunt, vide N. 74. c. 1. legitimi antea nati illegitimorum legitimationi non obstant, concurrere interdum contingit cum liberis legitimis antea natis legitimatos. Quo quidem casu legitima portio demum iure gaudet, salua sua prioribus legitima portione, neuiquam vero, qui error quorundam est, praecipua.

§. VII.

*Varii quo-
ad liberos
vteriorum
graduum
casus.*

Quod ad liberos posteriorum graduum tam legitimos intuitu ascendentium a patre matreque, quam illegitimos intuitu ascendentium maternorum adtinet, varii a se inuicem separandi sunt casus: si enim liberi posteriorum graduum adsunt, intermedii existant necesse est. Iam intermedii vel adhuc superstites sunt, vel non. Si superstites, vel ipsi legitimam portionem praecipiunt, vel non. Si non superstites vel liberi posteriorum graduum intermediarum obligationes explere tenentur, vel non.

§. VIII.

*Quid obti-
neat, si in-
termedii
nulli super-
stites.*

Si nulli intermedii superstites sunt, liberis legitimis posteriorum graduum ab ascendentibus tam a patre quam a matre legitima portio relinquenda est. Si enim nulli intermedii superstites, liberi legitimi posteriorum graduum ad successionem ascendentium tam a matre quam a patre ab intestato vocantur N. us. cap. 1. Sed quo ordine liberi ab intestato succedunt, eodem ipsis legitima portio deferretur (§. II.). Si itaque nulli intermedii superstites sunt, liberis legitimis posteriorum graduum ab ascendentibus tam paternis quam maternis relinquenda est.

Vide his N. 1. praef. §. 2.

§. IX.

§. IX.

Si intermedii superstites actu legitimam portionem non praecipiant, nec liberi posteriorum graduum perstites legitimi intermediarum obligationes explere tenentur; ad liberos eiusmodi legitimos ex quoruncunque adscendentium hereditate legitima portio pertinet. Proximiori enim omittente iuxta ordinem intestati successio proxime sequenti, quatenus omittentis obligationem explere non tenetur, defertur (per vulg. iur. pr.). Liberi ergo legitimi posteriorum graduum data sub hypothese ad quoruncunque adscendentium hereditatem ab intestato vocantur (§. IV.). At quo ordine ab intestato succeditur, eo etiam liberis legitima portio debetur (§. III. II.). Liberi igitur posteriorum graduum legitimi, intermediis legitimam portionem non praecipiantibus, intermediarum in obligationes explendas non succedentes legitimam portionem ab omnibus adscendentibus exigendi iure gaudent.

Confer. l. 5. §. f. si tab. test. null. l. 1. §. 5. de coniung. cum emanc. lib. l. 1. §. 10. 11. de edict. succ. arg. §. 7. k. de leg. adgn. succ. l. f. C. unde lib. Quin idem de naturalibus spiritibusque adscendentium a matre intuitu dicendum sit, memor principii, quo in dem. ad §. 6. usus sum, nullus dubitavit. Dicam, quam nobis scripturi sunt, quorum ex sententia edicto successorio locus demum est in personis non eiusdem, sed diversi ordinis, ex facile praevidetur. Sed infra litem contestabor plenius discutiendam. Heic saltem virgo l. 31. pr. ff. de inoff. test. vbi PAVLLVS: si is qui admittitur ad accusationem nolit aut non possit accusare, an sequens admittatur videndum est; Et placuit posse, ut fiat successioni locus. Sane quum deinceps probatum dabitur, retro a querela inofficiosi testamenti ad ipsum legitimae

12 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

portionis ius validum argumentum nesci; Idem tam generatim statuisse, ut casus quoque, qui obuerfatur, decisio inde peti queat, nisi talpa coecior nemo non videt. Deinceps quum omnis vis argumenti inde resulter, quod hoc ordine ad successionem ab intestato vocentur, attamen iam, qui inter adgnatos a latere familiam ducunt, proximioris omittentis locum subeant §. 7. l. de leg. adgn. succ. immo parentes defuncti, liberis legitimam portionem non praecipientibus, eandem exigere possunt l. 14. ff. de inoff. test. certe nisi me omnia fallunt, multo magis de descendens hoc dicendum venit, quippe qui in successione favore reliquos multo superant. Confer. MERLIN. de legit. l. 2. T. 2. qu. 10. sq. Id equidem inficias non eo, ius praetorium demum eiusmodi successionem intestatam iisdem indulsisse. Vide enim l. 2. §. 8. ff. de suis & legit. atque l. f. C. unde lib. Interim, quae adserui, in viridi esse obseruantia testatur STRYK. tract. de succ. ab int. D. I. C. II. §. XXVI. Ceterum est haec communis omnium sequiorum successionis hypothesis, eosdem proximiorum omittentium heredes non esse, quam vel ideo semel tantum indiguisse sufficiat.

§. X.

Varii, si adscendentes adfunt, casus.

Legitimam liberorum excipit legitima, si qui sunt, parentum. Sed distinguendum: si adscendentes defuncti adfunt vel descendentes eius legitimam portionem praecipunt, vel non. Si non praecipunt vel per pupillarem substitutionem excluduntur vel non. Si non excluduntur, vel primi gradus sunt, vel vlteriorum. Si vlteriorum, vel intermedii superstites sunt, vel non. Si superstites, vel legitimam portionem praecipunt, vel non.

§. XI.

Quando legitima portio.

Si descendentes defuncti legitimam portionem non praecipunt.

praecipiant, parentibus liberorum legitimorum primi gradus, quos nulla substitutio pupillaris submonet, omni-
 bus legitima portio debetur. Is legitimorum hereditario-
 rum succedendi ordo est, ut, descendentes nihil
 praecipientibus, ad ascendentes liberorum legitimo-
 rum omnes deuoluatur successio, quos proximior
 eius ordinis nemo antecedit. *N. us. c. 2. l. 1. §. 10. ff. de edict. succ.* Verum enim vero parentes iuxta ordi-
 nem successiois ab intestato ad legitimam portionem
 percipiendam vocantur (§. III. II.). Sed substitutio
 pupillaris parentes quosdam a legitima portione in-
 terdum excludit *l. 8. §. 5 de inoff. test. c. 1. de testam. in 6.* Si igitur descendentes defuncti nullam legiti-
 mam portionem praecipiant, parentes legitimorum,
 quos proximior nemo antecedit nullaque substitutio
 pupillaris excludit, legitimae portiois iure gaudent.
 At proximiores parentibus liberorum primi gradus
 non dantur (§. IV.). Satis ergo adfertum manife-
 stum est.

Vide *l. 14 ff. de inoff. test.* Olim quidem, quin ex ipsa
 Imperatoris nostri constitutione *l. ult. C. comm. de success.*
 fratribus defuncti germanis atque consanguineis parentes
 eiusdem posthabebantur *l. 4. C. de bon. quae lib.* Sed ex-
 ceptum post *N. us.* omnis fratrum prae parentibus praeroga-
 tiua, germanorumque is fauor est, ut tantum non ex-
 cludantur. Eandem legitimam portionem matri natura-
 lium liberorum spurriorumque, quam descendentes eorum
 nulli praecipiant deberi, vix est, quod moneam. Cere-
 ritas huius communis omnium, qui in sequiori linea existunt, hy-
 pothesis est neque liberos defuncti legitimam portionem
 praecipere, neque ipsos substitutione quadam pupillari sub-
 moueri. Quare iterum compluribus eandem interferere su-
 persedeo.

§. XII.

*Quando-
nam paren-
dem, sed nullam legitimam portionem praecipiant, ad-
tibus remo-
scendentibus liberorum legitimorum ulteriorum gra-
dum omnibus legitima portio debetur. Propositio
graduum?* simul manifesta est, ac eandem ad principia quibus in
demonstratione theorematum praecedentis usus sum,
exegeris.

Pari iure intuitu naturalium spuriorumque ascendentes a matre censeris, satis, opinor, ex demonstr. ad §. 6. adparet.

§. XIII.

*Varii in le-
gitima por-
tionem fra-
trum dese-
renda ca-
sus.* Agmen claudit fratrum sororumque legitima portio. Sed sequentes & hic discernendi sunt casus: nimirum si fratres sororesque defuncti adsunt, vel turpis persona testamento fratribus sororibusque integræ famæ praelata est, vel non. Si prius, fratres sororesue vel germani sunt, vel non. Si non germani, vel ascendentes aut fratres sororesue germani legitimam portionem praecipiant, vel non.

Si qui communi stipiti subsunt, eidem vel vna immediate subsunt vel non. Personas, quæ simul communi stipiti immediate subsunt, si mares, fratres, sin foeminae, sorores appellari, nec vulgus ignorat. Iam autem vel vni stipiti communi tantum subsunt, vel non. Posteriori casu ex vulgari usu germanorum, priori vero prout stipites hic vel pater vel mater est, illo casu consanguineorum, hoc vero uterinorum nomine veniunt. Non iudem prorsus olim his terminis responderunt significatus. Germanos etiam, qui eodem patre, quamvis diuersa matre, videntur, adpellatos fuisse ex CAIO Instit. Lib. II. T. VIII. §. 3. & c. discimus. Vide §. 4. I. de succ. adgn. Consanguineos autem sub se germanos & consanguineos in sensu, quem ex usu

usu vulgari euolutum dedi, comprehendisse videre est ex
PAVLO L. IV. Sent. t. 18. §. 15. quin ipse Imperator §. 1. I. de
leg. adg. succ. ab hoc sensu non abhorret. Usus horum
quae in medium prolata, mox adparebit.

§. XIV.

Si turpis persona testamento heres instituta fra- Quando
tres sororesque germani integrae famae, soli, si nulli fratribus
parentes, quibus legitima portio debeat, concurrunt, germanis
sine secus, una cum iis legitima portio iure gaudent. ^{debeatur?}
iuxta ordinem intestate successionis; simul cum ad-
scendentibus, si qui sunt, fratres sororesque germani
ad hereditatem vocantur, soli eandem capturi, si pa-
rentes defuncti, qui in partem vocarentur, deficiunt.
N. us. c. 3. Verum iuxta intestati ordinem legitima
portio fratribus defertur, quatenus eius capaces sunt
(§. III. II.). Sed si turpis persona testamento heres in-
stituta, fratres sororesque integrae famae legitima
portionis demum capaces sunt. l. 27. C. de inoff. test.
Si ergo turpis persona testamento heres instituta, fra-
tribus germanis integrae famae vel solis, vel una cum
parentibus legitima portio debeat.

Vide §. 1. I. de inoff. test. Genuina, quam CONSTANTINO
adeptam ferimus, dispositio exstat in l. I. C. Theod. de
inoff. test. Sed variis laciniis, partim ex solo suo ingenio
perfectis, partim ex alia CONSTANTINI constitutione l. 3. C.
Theod. eodem obuia decerptis passim adfutis eandem codi-
ci inseruit TRIBONIANVS l. 27. C. eodem vbi: fratres vel so-
reres uterini ab inofficiosi actione contra testamentum fra-
tris vel sororis, penitus arceantur: consanguinei autem,
durante agnatione vel non, contra testamentum fratris sui
vel sororis de inofficioso quaestionem mouere possunt, si scri-
pti heredes infamiae, vel turpitudinis vel leuis notae macula
adspersantur. Conuenienter quidem uterinis legitimae
portio-

16 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

portionis ius denegat CONSTANTINVS, non aeque, fuggerente forsitan TRIBONIANO, IVSTINIANVS. Sed vide *schol. ad §. 15.* Quum ille germanis legitimam portionem, olim simpliciter relinquendam, demum concederet, si turpis persona instituta; hic mutato nomine germanis consanguineos substituit. Quod ipsum ansa fuit quibusdam statuenti, germanis legitimam portionem sine discrimine heredis instituti deberi, consanguineis autem demum, si institutus turpitudinis macula adpersus. Vide HERTIVM *dissert. de frat. germ. quer. inoff. adu. quoscunq. §. 2.* Verum quum vtriusque termini significatum, ut cuius genus exprimit vulgo dictorum germanorum consanguineorumque, iam supra *schol. ad §. 3.* notauerim in iure usu venire; quin idem in *cit. l. 1. C. Th. tam, quam cit. l. 27. C. Inst.* intelligendus sit, est, quod tanto minus dubitemus, quanto certius, solum olim adgnationis vinculum ad successionem civilem conduxisse, cognationis fere non habita ratione. CONSTANTINVS porro durante adgnatione fratribus aditum reseravit, TRIBONIANVS querelae, ea etiam non durante, locum esse intertexit. CONSTANTINI certe constitutionem ad ipsius tempora sapientem, suis temporibus aptare satagit: non quidem, quod iam tum omne discrimen adgnationem inter atque cognationem sublatum, qui quorundam error est, sed quod ex lege ANASTASIANA fratrum successionem amplius non obtuisse emancipationem animaduernerit. Vide *§. 1. I. de succ. cogn. l. 11. C. de leg. ber. l. 4. C. de leg. tut.* CONSTANTINVS denique legitimae portionis iure instituit, si scriptus heres, cui detestabilis turpitudinis notam iniustam esse constiterit. Sed in leuis notae atque infamiae maculam mutat TRIBONIANVS. Vide *l. 3. C. Theod. eod.* Sed vide sis omnium hac de re dissentientem *Perillusstr. CANCELL. BOEHMERVM dissert. de quer. inoff. frat. conf. §. 15. seq.*

§. XV.

Si ascendentes defuncti aut fratres eius germani legitimam portionem non praecipunt; sub hyp. §. fratribus unilatralibus legitima portio debetur. Si nulli, neque ascendentes, neque germani hereditatem praecipunt, quique germanorum iure gaudent, eorundem filii, fratres uterini indistincte l. 2. vnde cogn. consanguinei vero legitime nati ad successionem fratris defuncti vocantur *N. u. c. 3. 4. §. 7. l. de leg. adgn. success.* Sed quo quisque ordine ab intestato succedit, eodem, qui legitimae portionis capax est, eandem capit (§. II.). Verum filii fratrum sororumque legitimae portionis incapaces sunt (§. I. III.) atque ipsis fratribus integrae famae ius eandem exigendi tribui nequit, nisi turpis persona heres scripta (per démonstr. ad § praec.). Quare data sub hypothese fratribus sororibusque integrae famae uterinis indistincte, consanguineis vero legitime natis legitima portio debetur.

Caue confundas hereditatem intestatam praecipere atque praecipere legitimam portionem. Illud sane filiis fratrum germanorum concedimus, hoc autem negamus atque pernegamus. CONSTANTINI tempore nulla uterinorum ceu cognatorum intuitu legitimae portionis exigendae ratio habebatur. l. 1. C. Tb. de inoff. test. Quum autem FLAVIUS noster pari cum consanguineis ac germanis iure uterinos instruxerit, l. 15. §. 2. C. de hered. tanto magis constitutionis Imperatoris sui immemor fuisse videtur TRIBONIANUS, dum sanctionem CONSTANTINI uterinos a querela excludentem in codicem repetitae praelectionis irreperere passus, quanto magis eandem, quoad consanguineos, legis

C

ANA-

ANASTASIANAE calopodio calceare non dubitauerit. Vide schol. ad §. praec. Sed quantumuis cognatorum adgnatorumque discrimen prorsus sustulisset imperator. N. 118. c. 4. ideoque iam pari iure uterini cum consanguineis censeantur; praerogatiuam tamen germanis fratribus prae uilitalibus cit. N. c. 3. statuit, secundum quam & heic statuedum fuit.

§. XVI.

Notio ordinis edicti successorii eiusque diuisio.

Si plures ad successionem defuncti uocantur, uel uocantur ex testamento, uel non. Si posterius; uel ita uocantur, ut proximiori omittente, proxime remotiori successio deferatur, uel non. Priori in casu, *ordo* qui seruatur est *edicti successorii*. Proxime remotior uel in eadem prorsus adhuc linea est, uel non. Illo casu edictum hoc successioni locum facit, *gradus in gradum*; hoc uero *ordinis in ordinem*.

Latori sensu ordo edicti successorii heic sumitur, quum & ultra successionem praeroriam extendatur. Vide §. 7 I. de leg. adgn. succ. tit. ff. de edicto success. Sed extensionem magis adhuc sequentia suadebunt.

§. XVII.

Locus ei est in legitima portione.

Si quis, cui proximiori legitima portio defertur eandem non praecipit, in percipienda legitima portione ordini edicti successorii, tam *gradus in gradum*, quam *ordinis in ordinem* locus est. Si proximior legitimam non praecipit, proxime remotiori eadem percipienda defertur tam in eadem prorsus linea quam diuersa existenti (§§. V-XV.). Verum, si successio ita defertur, ut proximiori ab intestato heredi omittente, proxime remotiori locus fiat, siue in eadem linea siue diuersa existenti, ordo obtinet edicti successorii tam *gradus in gradum*, quam *ordinis in ordinem* (§. XVI.).

(§. XVI). Si ergo proximior legitimam portionem non praecipit, eadem deferretur iuxta edicti successorii ordinem, tam gradus in gradum, quam ordinis in ordinem.

Vide scholium ad §. 9. l. 3. §. 5. de bon. poss. cont. tab. l. 1. §. 10. de succ. edict. l. 14. de inoff. test.

§. XVIII.

A legitima portione tertio gradu lineae obliquae proximo-
 res sine fontica causa excludi nequeunt (§. I.). Ponamus igitur eosdem esse exclusos, vel ab integra legitima portione exclusi sunt, vel minus. Si prius, *exheredatos* eosdem dicimus. *Exhereditatio* itaque ex actus, quo ab integra legitima portione, is, cui delata est, exclusus. Si ergo exclusus est, vel exclusio ex eo tantum intelligitur, quod alii ex asse heredes in testamento scripti sint, vel non. Priori casu exhereditatio haec, *praeteritionis*, posteriori vero *exheredationis in specie* nomine venit. Exhereditatio in genere vel modo legibus praescripto fit, abstrahendo a veritate causae, vel non. Si prius rite facta dicitur l. 8. §. 2. de bon. poss. cont. tab. Ex quibus citra pulveris iactum intelligimus, *tam exheredationem in specie talem, quam praeteritionem in rite factam & non rite factam dispesci posse.*

Latori quidem sensu exheredationis vocabulum sumitur, adeo, ut etiam in eum cadat, qui saltim ab hereditate, vel eius parte exclusus est, qua alioquin potitus fuisset. Confer. l. 27. ad L. Falc. Sed exulat, si qua de inofficiso testamento quaestio est. Quare si quis eum, cui legitima portio debetur, ad legitimam usque exheredaverit, cuius tenoris testamentum mulieris Wolfenbüttelensis refert

Illustr. a LEYSER. spec. 356. rb. 7. hoc sensu sane non exheredavit.

§. XIX.

Modus exheredandi & praetercundi leg. praescriptus.

Exheredatio rite facta modum servat legibus praescriptum (§. XVIII.). Sed iure nouissimo *modus in specie exheredandi* ita comparatus est, vt quibus in linea recta existentibus, primo omnium loco legitima portio defertur, eorum exheredatio, inserta testamento causa exheredationis ex *N. us.* defumta, exheredandoque in specie determinato, ita fiat, vt, nullo euentu inspecto, praeteriti dici possint. Confer. *l. 18. pr. in f. de Bon. poss. contra tabul. Modus autem legibus (& quidem nouissimis) praescriptus in praeteritione* is est, ne saltim ii praetereantur quibus primis in linea recta legitima portio debetur.

Qui naturam querelae inofficiosi testamenti secundum edictum successorium instituendae exploraram sibi reddere cupit, sane modum praeteritionis, quem euolui atque DD. quantum ego quidem adhuc scio, saltem vulgo incurcare non solent, insuper habere nequit. Quum enim ordini edicti successorii saltem ordinis in ordinem locum concedant, plurimorumque animis ea sedeat sententia, parentes iure nouissimo, aut instituendos esse, aut exheredandos, si testamentum non esse debet nullum; sane ignorata hac praeteritionis forma, eos fugere videtur, qui fieri possit, vt, liberis exheredatis omittentibus, in parentes praeteritos deuoluatur querela. Ceterum ex forma exheredationis in specie talis delineata facillimo negotio reliqua deducuntur. Periculum breuissimis faciam, vt nostro principio subnixae adpareant, quae vulgo ad exheredationis formam requirunt. Nimirum 1) nominatim seu addito caractere, quo satis a reliquis distingui possit exheredandus *l. 1. 2. 3. pr. ff. de iniust. rupt.* exheredationem esse instituendam

dam 2) causam ex N. 115. desumptam testamento inferendam, immediate fere ex definitione constat. 3) Pure eandem esse incundam volunt. Sed iura Caesarum ignorare videntur cum ignarissimis, qui hic subsistunt. Vnde tenendum: *Liberos parentesque, quatenus legitima portio primo omnium loco iis defertur, tam sub conditione institui possunt, quam exheredari, dum priori casu sub contraria conditione in specie exheredentur, in posteriori vero instituuntur.* l. 4. C. de instit. & subst. Si enim sub conditione instituti, nec in casum deficientis conditionis, seu sub contraria conditione exheredati: certe, quum conditio deficere possit, tum nec in specie exheredati sunt, (per hyp.) neque etiam instituti, quoniam inualida institutio est, deficiente eius conditione. Iam autem coheres testamento scriptus est, vel non. Priori casu iure adcrendi heres ex asse esset, posteriori vero ab intestato succederent sub conditione instituti. Quem autem admodum in illo casu frustra exclusio vlla concipitur, ita haec exclusio ex eo tantum colligeretur, quod alius ex asse heres. Sed tum praeteriti sunt (§. XVIII.). Verum frustranea eiusmodi personarum praeteriti est (§. XIX.). Quum itaque defectus conditionis sit institutos ab hereditate non arceat, in irritum cadit conditionata haec heredis institutio. Simul autem atque sub contraria conditione in specie exheredantur, cessat huiusce rei ratio. Parentes igitur liberique sub conditione institui possunt, si sub contraria in specie exheredentur. Q. e. Imum. Si autem sub conditione exheredati, nec tamen sub contraria instituti; Quum conditio deficere possit, eaque deficiente, quicquid ab ea pendeat, in ineffectum cadat; sane idem quoque de hac exheredatione in specie tali dicendum esset. Sed neque sub contraria conditione instituti sunt (per hyp.) Ergo euentu quodam inspecto praeteriti (§. XVIII.). Quod quum sit absurdum (§. XIX.), obuiam autem ei eatur, si sub contraria instituuntur; nulli non patet, exheredationem in specie talem sub condi-

22 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

cione fieri posse, dum sub contraria instituantur. Q. e. Idum. 4) *A tota hereditate arcendi sunt exheredati seu nulla eius pars cum legitima portione homogenea relinqui debet.* Confer. l. 19. ff. de lib. & postb. Rationem huiusce rei inde reperendam esse, quod ab integra legitima portione exheredandi excludendi sint (§ XVIII.) nemini obscurum esse potest. Proinde, si pars hereditatis cum portione legitima homogenea relicta quod deest legitimae portioni, ut suppleatur, agendum ex l. 30. C. de inoff. test. 5) *Ab omnibus heredibus exheres scribendus est.* Confer. l. 8. §. 3. de b. p. contr. tab. seu non vnus alterue heredum institutorum exheredando saltim praefendus, sed ad vnum omnes. Sed iure C. determinanda propositio: *in exheredatione pure ineunda.* Ratio in aprico est. Si enim non ab omnibus heredibus, sed ab vno tantum exheredatus est, intentio exheredantis eo collimat, ut exheres scriptus excludatur, si is, a quo exheres, heres fuerit. Reuera igitur exheredatio conditionata est, quae valida iure C. dum sub contraria conditione institutio facta (per n. 3.). In pura igitur exheredatione exheres ab omnibus heredibus scribendus. 6) *Ab omni gradu exheres submouendus est, seu non ab institutis solum, verum etiam a substitutis exheredandus, sed in pura demum exheredatione.* Manifesta omnia sunt ex commate praecedenti. Iam leges determinant, exheredationem, aut ante omnem gradum, aut post eundem, aut loco inter vtrumque gradum intermedio, obuiam ab omni gradu factam esse censendam. Conf. l. 3. §. 2. 3. l. 8. ff. de postb. Diuersa autem ratio olim ante IUSTINIANVM exheredatio instituenda erat, diuersa tempore IUSTINIANI secundum ius inter antiquum & N. 115. intermedium, diuersa iuxta ipsum nouissimum ius. Sed aqua multarum horarum potenda foret, si in hac re pertractanda multus esse vellem. Non est autem, quod pertrita forsitan atque satis vulgata alicui videatur doctrina, quam heic inculcare superfedere potuissim. Ab iniquo enim eiusmodi

modi rerum arbitro prouoco ad iudicium boni viri, lectoris nimirum philosophi, nec in arte nostra hospitis. Si modum exheredationis, quam delineatum dedi, ex indole formae negotio cuidam sancitae aestimamus, aestimare autem debemus, prono exinde alueo fluere videtur, vno alteroue requisitorum neglecto, exheredationem nullam ipsumque testamentum ipso iure corruere. Sed, quod solent, dissentiunt DD. inter formam iuris veteris atque nouissimi distinguentes. Vide PEREZ. ad *C. de lib. pract. n. 18.* VINN. ad *pr. l. de inoff. test. Et c.* Sed ab errore in viam eosdem reduxit THOMASIVS in *not. ad HYBER. pract. ad t. de exher. lib. n. 2.*

§. XX.

Exheredatio rite facta iustam exheredationis *Notio testa-*
causam requirit (§. XIX.). Iam vel vsque dum caus *menti inof-*
fa haec, quae falsa est, falsa efficaciter sententia iudi *ficiosi & di-*
cis declaretur effectu non destituitur, vel non. Si *uisio.*
prius; *rite sed inique facta* dicitur. Nulli exhereda-
tioni locus est, nisi in testamento §. 2. *l. de iur. codic.*
Quare testamentum quod conditur, vel ita compara-
rum est, vt in eodem vel exheredatio rite sed inique
facta contineatur, vel non. Priori casu testamentum
inofficiosum dicitur. Testamentum inofficiosum est
testamentum, adeoque heredem institutum ponit di-
rectum. Sed hoc instituto herede vel potiori ad he-
reditatem perueniendi iure gaudet exheredatus, vel
non. Priori casu testamentum inofficiosum *in totum*
tale posteriori vero *pro parte tale* audit.

Inde est, quod MARCIANVS l. 2. *ff. de inoff. test.* adferat
inofficiosum testatorem *recte quidem fecisse testamentum,*
sed non ex officio pietatis.

§. XXI.

§. XXI.

Notiones
negotii res-
cissi rescin-
dendi re-
medii res-
cindentis
& rescisso-
rii.

Si quod negotium celebratum vel ius, cuius pro-
ducendi ergo celebratur inde oriundum est, vel non.
Priori casu *validum*, posteriori *inualidum* nomina-
tur. Si *inualidum* vel statim ab initio *inualidum*, vel
non. Si prius *nullum*, sin posterius, vel ut istud ius
cessarit efficaci huius tenoris opus fuit declaratione
vel non. Priori casu *rescissum* dicitur. Negotium
quod nondum rescissum, attamen cuius rescissio mo-
raliter possibilis concipitur, *rescindendum* dicitur. Si
itaque negotium actu rescinditur, vel remedium iu-
diciale, quo utimur tantum ut negotium laudato effe-
ctu destituatur efficit, vel ipsum, quod valido negotio
non competebar, persequitur. Priori casu remedi-
um vocatur *rescindens*, posteriori vero remedium
rescissorium.

Quod nullum heic dixi, in iure multoties rescissum di-
citur. Sed improprium eiusmodi significatum merito in-
super habeo. Impugnarunt quidem discrimen remedii
rescindentis & rescissorii, neotericorum interpretum tan-
tum non omnes. Sed extra dubitationis aleam idem illud
vindicauit ILLUSTRISSIMVS SVMMVS REGNI BORVSSE-
CI CANCELLARIVS L. B. a COCCEII in iur. contr. Lib. IV.
Tom. II. qu. III.

§. XXII.

Exhereda-
tio rite at
inique fa-
cta rescin-
denda.

Quum itaque exheredatio rite at inique facta,
dum causa exheredationis falsa, eatenus legibus im-
probetur atque iuri exheredati aduersa (§. I. II.): at-
tamen effectu iuris ante non destituatur, quam effica-
citer causa falsa declarata (§. XX.); ab initio quidem
*inualida non est ex heredatio rite at inique facta, sed
rescindenda (§. XXI.)*

§. XXIII.

§. XXIII.

Testamentum inofficiosum quoad heredis institutionem ipsi testatori factam rescindendum est. Inofficiosum enim testamentum exheredationem continet rite quidem ac inique factam (§. XX.). Sed exheredatio rite quidem, inique autem facta rescindenda est (§. XX.). Verum quatenus exheredatio inualida declaranda, eatenus etiam ipsum testamentum, quoad heredis institutionem ipsi testatori factam, inualidum semper declarandum (*per princ. vulg. iur.*). Testamentum inofficiosum igitur, quoad heredis institutionem ipsi testatori factam rescindendum est. Quum autem inofficiosum testamentum vel in totum vel pro parte tale sit (§. XX.); in illo autem institutio eiusmodi heredum obuia, quibus iure ad hereditatem perueniendi querens potior est, quosque adeo prorsus excludere potest, quod hoc in casu secus est (§. cit.); *Testamentum in totum inofficiosum, quoad totam semper heredis institutionem ipsi testatori factam, pro parte autem inofficiosum, quoad heredis institutionem, pro parte tantum rescindendum est.*

*Testamen-
tum inoffi-
ciosum res-
cindendum
& quan-
tum.*

Vilum hoc quoque fuit MARCIANO l. 2. ff. de inoffic. vbi, ne nullum dici possit testamentum, colore saltem insaniae opus esse iudicat. Distinguunt Icti, quoties ex arte loquuntur, testamentum inofficiosum, quatenus vt rescissum consideratur, a reliquis inualidorum speciebus diuersis nominibus insignitis. Videamus igitur quemnam scalae locum in eorundem synthefin nostrum testamentum occupet. Testamentum nimirum inualidum, vel ab inito inualidum est, vel non. Priori casu *nullum* dicitur. Nullum vel propter defectum solemnitarum externarum inualidum est, vel non: hoc casu *nullum in specie tale*, illo vero, *iniustum* au-

dit. Posteriori casu vero, vel ob mutationem status civilis inualidum, vel non. Prius *irritum*, posterius vel ita comparatum, vt ratio quare inualidum in instituto herede sit, vel non. Illud *defunctum*, hoc vero vel in rite sed ini-que exheredato, vel non. Priori casu *rescissum*, posteriori vero *ruptum* nominatur. Dubia autem, quibus partialis rescissio premitur, infra dispellenda sunt.

§. XXIV.

Notio querelae inofficiosi testamenti.

Quum autem iura nostra in iudicio persequi fas sit; remedium inde concipimus iudiciale, quo rescissio testamenti inofficiosi intenditur, quod *querelae inofficiosi* nomine venit. Remedio hoc, vel contra heredem scriptum ex testamento inofficioso experientem opus est, vel non. Priori casu querela per modum exceptionis, hoc vero per modum actionis proponitur.

Confer. l. 8. §. 13. de inoff. test. Natales huius querelae satira lance subministrat HEINECCIUS *synt. Ant. rom. lib. 2. t. 18. §. 5.*

§. XXV.

Quid hereditatis petitio unde que oriatur?

Si qua actio competit, ea vel oriunda est ex iure hereditario, quod persequimur, vel non. Priori casu *hereditatis petitionis* nomine venit. Quum igitur de iure rom. omne ius hereditarium, aut ex testamento, aut ab intestato competat l. 1. 2. 3. de her. pet. sicubi casus, in quibus successoria pacta permilla, non obueniant: moribus autem indistincte pacta successoria probentur; *Nulla hereditatis petitio, nisi ex triplici hoc fonte, manare potest.*

§. XXVI.

Num querela here-

Querela inofficiosi testamenti non est ipsa hereditatis petitio. Ponamus eandem esse hereditatis petitionem,

nem. Aut igitur ex testamento, aut ex iure hereditatis ^{ditatis po-} tario legitimo, aut pactitio oriatur necesse est (§. ^{titio sit?} XXV.). Sed non oriunda est ex testamento, quippe quo querens exclusus est (§. XX.). Neque etiam ex iure hereditario legitimo. Quamdiu enim saltem ipso iure validum existat testamentum, ius hereditarium legitimum non competit (*per vulg. pr. iur.*) sed, existente testamento inofficioso nondum rescisso, ipso iure validum existit testamentum (§. XXIII.). Quare quum, instituta modo querela, statim rescissum nondum est testamentum (§. XXIV.) quin hereditatis petitio non sit ex iure hereditario legitimo intestato, nullis nobis dubitandum est. Neque ex iure hereditario pactitio originem ducere potest. Nihil enim causa hac in re vertitur. Querela igitur inofficiosi testamenti non est ipsa hereditatis petitio.

Sic quoque a iure hereditario legitimo querelam ceu hereditatis petitionem non proficisci, argumentari licet: Quamdiu potest ex testamento adiri hereditas, ab intestato non deferitur *l. 39. ff. de Acquir. vel omitt. hered.* Sed tam diu, quam inofficiosum testamentum instituta querela rescissum non est, potest, quum debeat, adiri hereditas *l. 18. §. 10. ff. l. 36. §. 5. C. de inoff. test.* Adeoque quam diu testamentum inofficiosum rescissum nondum est, hereditas ab intestato non deferitur. Sed ubi hereditas delata nondum est, quo pacto fieri potest, hereditatis petitionem ex eadem nasci?

§. XXVII.

Querela inofficiosi testamenti, qua talis, tantum est *Est remedi-*
remedium rescindens, hereditatis petitio autem, quae um rescin-
eandem excipit, remedium rescissorium. Quum, quae deus, *bere-*
rela inofficiosi testamenti instituta, testamentum inof- *ditatis pe-*
ficio.

titio autem rescissorium. inofficiosum rescindatur (§. XXIV.) vel querens hac actione simul ius hereditarium persequitur, vel non. Si posterius, quum in testamento inofficioso exheredatus iure hereditario tantum exclusus (§. XX.) ipsum, quod valido testamento non competebar, non persequitur querens. Hoc igitur casu non est, nisi rescindens remedium (§. XXI.). Si prius, ipsa foret hereditatis petitio (§. XXV.). Quod quum sit absurdum (§. XXVI.). Querela inofficiosi testamenti tantum est remedium rescindens. Q. e. Imum.

Quum querela inofficiosi testamenti remedium tantum rescindens sit (per demonstr. praec.) adeoque ipsum ius hereditarium, quo inofficioso testamento exclusi sumus (§. XX. XXVIII.) non evincit (§. XXI.); Alio sane opus adhuc est remedio, quo ipsum ius hereditarium persequi detur. Quem quum in finem hereditatis petitio institui possit (§. XXIII.); hereditatis petitione ius persequi possumus, quod, testamento non rescisso, non competebar. Quare hereditatis petitio, quae querelam inofficiosi testamenti excipit, remedium rescissorium est (§. XXI.).

§. XXVIII.

Notio actionis praeparatoriae. Si qua actio datur, vel, antequam institui possit, impedimentum quoddam remouendum est, vel non. Si prius, vel vt impedimentum tollatur actione alia opus est, vel non. Priori casu actio haec prioris dicitur *praeparatoria*. Quum itaque iudicio rescissorio locus non sit, nisi remoto ante per rescindens remedium impedimento (§. XXI.); *iudicium rescindens rescissorii praeparatorium esse, nulli non patet.*

Sic

Sic v. c. actio ad exhibendum, si inclusio facta, praeparatoria rei vindicationis est.

§. XXIX.

Querela inofficiosi testamenti hereditatis petitionis Querela querelam excipientis praeparatoria est. Hereditatis ^{hereditatis} *petitio*, quae perelam inofficiosi testamenti sequitur, ^{petitionis} *judicium rescissorium*, ipsa autem querela *judicium rescindens* est (§. XXVII.). Sed *judicium rescindens* ^{praeparatoria actio} *rescissorii praeparatorium* est (§. XXVII.). Querela igitur inofficiosi testamenti hereditatis petitionis praeparatoria est.

Quum querelam inofficiosi testamenti cum hereditatis petitione contendimus, maxima inter DD. sententiarum diuortia versamur. Parum certe abest, quin argumentum, vi cuius non potui non querelam inofficiosi negare hereditatis petitionem (§. XXVI.) sannis recentiorum tantum non omnes excipiant. Adcedit in iure nostro haud vna lex, quam nobis de re sua confisi cum supercilio, non tamen, quod non diffiteor, sine specie obuertunt. Sed quantumuis communior, quae videtur, sententia, querelam scilicet ipsam esse hereditatis petitionem, contra est, tamen in in portu nauigamus. Ante omnia itaque in ipsis legibus euoluendis operam figam, dubia DD. deinceps diluturus. Maximum negotium facessere videtur SCAEVOLA l. 20. ff. de inoff. testam. verbis: *Qui vero de inofficioso dicit, nec actiones mouere debet, nec aliam ullam, quam hereditatis petitionem exercere.* Sed tanta inde difficultas non est, quam eluctari spes omnis decollet. Aperte SCAEVOLAE mens est, quod querelam instituens, testamentumque rescindens, iam si commodo perfrui libet, non possit non rescissorium remedium i. e. hereditatis petitionem mouere. Casum quippe tractat, quo Carboniana bonorum possessio non datur de inofficioso dicenti, licet filius negetur;

30 *De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.*

getur: quum eiusmodi possessionem is adcipiat impubes, qui, si vere filius, heres esset *l. 3. §. 2. de Carbon. edict. l. 7. §. 3. eodem.* Eum itaque addit, qui exheredatus, indeque queritur, actiones nullas forsan praeiudiciales mouere oportere, sola ipsi seruata hereditatis petitione. Sane si quem agere ponimus, quasdam actiones praeterea negamus, vnā autem adhuc concedimus, hanc a priori instituta diuersam concipere, congruum satis est, dum notiones istiusmodi actionum discrimen admittunt. Testor ideo PAVLVM sent. Lib. IV. T. V. §. IV. verbis: *Qui inofficiosum dicere potest, hereditatem petere non probetur.* Sit inofficiosi actio ipsa hereditatis petitio, nonne, qui hereditatem petere potest, eum posse petere hereditatem dixerit? Idem iudicium esto de verbis VLPIANI in l. 8. §. 8. de inoffic. et si dicam inofficiosum non totam hereditatem deo, sed dimidiam petere. Sicque coaequamus PAVLVM l. 21. §. ult. eodem verbis: *euicta hereditate per querelam inofficiosi; VLPIANVM l. 27. §. 3. eodem* verbis: *facultatum, quae per inofficiosi aduersionem pro parte ei vindicabuntur; ipsumque Imperatorem l. 34. pr. C. eodem* verbis: *nulla hereditatis petitione ex nomine de inofficioso constituta &c.* Alieni igitur non sunt textus laudati ab ea explicatione, vi cuius ipsa intelligitur hereditatis petitio, remoto ante per querelam inofficiosi testamenti impedimento. Frustra igitur HVBERSVS ad ff. b. t. n. 2. dilemma quo usus sum (§. XXVI.) eludere tentat, querelam ex iure hereditario legitimo fluere obtendens, *uentu inspecto*, rescisso scilicet testamento. Quasi in quaestione sit, ex quo fundamento oriatur, dum iam orta fuerit atque effectum nacta. Sane iuris hereditarii intestati impedimentum est inofficiosum testamentum, quousque rescissum non est. Sed impedita causa, effectus non potest non impediri. Quin si penitius *cit. l. 22. de inoff. test.* inspiciamus, a nostra parte stat SCAEVOLA. Negat quippe Carbonianam possessionem de inofficioso dicenti, si vel maxima status controuersiam patia-

pariatur, ratione ductus, quod, qui ad eandem admittitur, heres, aut bonorum possessor esse debeat, dum status, cuius quaestio adhuc dilata, recte se habeat. Admittas querelam ipsam esse hereditatis petitionem, Ergo querens, aut heres, aut bonorum possessor est (§. XXV.). An inspidiorem, unquam mentem Icto obrudere possemus? subsisto.

§. XXX.

Qui rite sed inique exheredatus est, ei querela in- *Cui querela*
officiosi testamenti, nec alii competit. Qui enim rite *competat?*
 sed inique exheredatus est, intuitu eius testamentum
 inofficiosum est (§. XX.). Sed inofficiosum testa-
 mentum leges permittunt rescindi (§. XX.), cuius
 rescissionis medium, non nisi inofficiosi querela est
 (§. XXV.). Verum cui ius est ad finem, ei non pot-
 est non esse ius ad media, sine quibus finis obtineri
 nequit (*per pr. iur. nat.*). Quare qui rite at inique
 exheredatus, ei querela inofficiosi testamenti compe-
 tit. Q. e. Inum.

Ponamus & aliis, quam quidem rite & inique
 exheredatis querelam competere. Querela ergo
 competit, quorum intuitu testamentum inofficiosum
 non est (§. XX.). Quod quum sit absurdum (§.
 XXIV.); alii quam quidem rite at inique exhereda-
 ti, adeoque non rite aut iuste exheredati frustra ad
 querelam inofficiosi testamenti confugiunt. Q. e.
 Idum.

§. XXXI.

Exhereditatio rite at inique facta non cadit nisi in *Competit*
 eum, cui legitima portio debetur (§. XX. XXVIII. *Liberis, pa-*
Quare 1) liberis tam legitimis quam illegitimis, tam ventibus,
primi, quam posteriorum graduum, tam natis, quam fratribus-
posth. querite sed

32 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

iniquae exheredatis. posthumis (§. IV. schol. §. IX.) 2) parentibus siue legitimorum, siue illegitimorum, siue primi, siue ulteriorum gradum (§. XI. XII.). 3) Fratribus sororibusque, tam germanis, quam consanguineis ac uterinis (§. XIV. XV.) rite omnibus at iniquae exheredatis querelam inofficiosi testamenti mouere integrum est.

Confer. quae ad cit. §. §. notata sunt. Iure autem singulari quodam testamentum militum gaudere, vix est, quod moneam. Ceterum quum fratribus vnilateralibus, institutis filiis, germanorum non debeatur, determinatio propositionis (§. XV.) quae ibi sese subduxerat, adhuc hic notanda venit.

§. XXXII.

Instituitur secundum ordinem edicti successorii.

Si plures exheredati sunt, qui ordine legitimae portionis exigendae se inuicem excipiunt, atque proximior ex iis rite exheredatus nullam querelam mouet, secundum edictum successorium in reliquos, iuxta exheredationis causam deficientem, deuoluitur. Si enim ex eiusmodi personis proximior legitimam portionem non capit, iuxta ordinem edicti successorii eadem proxime sequenti percipienda defertur (§. XVII.). Ponamus itaque plures, qui se inuicem excipiunt, esse exheredatos, proximioioremque ex iis rite exheredatum non agere, reliqui iam a legitima ipsis delata portione rite semper exclusi sunt (§. XIX.). Quumque iuxta, quare excludantur, deficiat causa (per hyp.), inique quoque exheredati sunt (§. XX.). Sed rite at inique exheredatis querela inofficiosi testamenti competit (§. XXX.) Data ergo sub hypothesis proxime sequenti querela inofficiosi competit. Quum itaque quando legitima portio iuxta edictum successorium defer-

defertur atque proxime sequentes querelam institue-
re valent, ipsa etiam *querela iuxta edictum successorium*
competere dicatur; si plures exheredati, qui in ordi-
ne legitimaie portione exigendae se inuicem excipi-
unt, proximiorque ex iis rite exheredatus non agit,
iuxta edictum successorium querelam deuolui, mani-
festum est.

Parum autem refert, vtrum rite exheredatus proximior
queri, aut nolit, aut non possit.

§. XXXIII.

Quum itaque querela inofficiosi testamenti iuxta *Tam gra-*
edictum successorium data sub hypothesi instituat *us in gra-*
(§. praec.) ea ratione, qua edicto successorio in *dam quam*
genda legitima portione locus est (vide demonstr. ad *ordinis in*
§. cit.); *Querela inofficiosi testamenti dicta sub hypo-*
thesi in proxime sequentes, nihil, quare exheredentur,
commeritos iuxta edictum successorium tam ratione
gradus, quam ordinis deuoluitur (§. XVII.).

Vexatissima igitur haec de ordine querelam mouendi
quaestio supra iam, sed leuiori brachio tacta, heic sub incu-
dem reuocanda est. Successioni ordinis in
querela instituenda locum esse, haud ita quisque ambege-
rit, quippe quam dilerte leges sanciuere. Confer *l. 14. ff.*
de inoffic. test. Verum quoad sequentes in eodem ordi-
ne, diuerso tamen gradu, diuertunt prudentes. Non in-
fimi nominis dantur, qui edicti successorii ordinem in que-
rela mouenda tantum in sequentibus diuerso ordine ad-
gnoscent, inter quos ipsum *CYRACIVM* in *l. 9. §. 2. de lib.*
et postb. & in l. 6. de iniust. et rupt. nominasse sufficiat.
Arcem causae suae fere in ipsis legibus ponunt, nimirum
in *l. 9. §. 2. de lib. et postb. l. 6. pr. de iniust. et rupt. l. 4. §.*
1. de b. p. contr. tab. l. 34. C. de inoff. test. Confer *PEREZ.*
ad C. l. III. T. XXVIII. n. 15. In eandem igitur inuadere me

E

opor-

Explicatur
l. 9. §. 2. de
lib. & posth.

Explicatur
l. 6. pr. de
inoff. &
rump.

oportet in alia omnia abeuntem. PAVLO nimirum in *cit.* l. 9. §. 2. casus obuerfatur, quo testator, filio suo exheredato, nepoteque ex eo iam dum existente praeterito, extraneum heredem instituit. Testator diem suum, obit superstitie adhuc filio, ante tamen aditam hereditatem mortuo. Iam verat nepotem testamentum aui rumpere, ad stipulantibus IVLIANO, POMPONIO, MARCELLO. Leuiter casum immutat VLPIANVS *cit. leg. 6. pr.* nepotem supponens in vtero tempore mortis testatoris existentem, ante aditam tamen ab instituto herede hereditatem edirum, sed negat, quod ante PAVLVS, testamentum adgnascendo rumpi. Confer. l. 7. pr. si tab. test. null. Quum igitur nepos in casibus propositis sequens gradu diuerso, eodem tamen ordine sit; non abs re inde colligere sibi videntur, querelam inofficiosi testamenti iuxta edictum successorium intuiru eorum, qui gradus tenus tantum remotiores sunt, institui non posse. Hiato sane argumentationis intermedio, quem explere, desperata caussa est. Quotusquisque enim leuiter saltim animum aduertens est, qui argumentum a negata potestate rumpendi, ad negandam facultatem querendi duci non videat. Vt autem apertius agam, tanta cum specie, quantam nec ipsi, quod sciam, contra sentientes addunt, argumentum ab oculos ponere iuuat. Nimirum: quicumque posthumus in specie exheredatus non est, ille querelam inofficiosi testamenti mouere nequit. At dato in casu posthumus in specie exheredatus non est. Adeoque haud obscura videtur conclusio, eundem de inofficiolo dicere non posse. Maiori propositioni inde robur accedere videtur, quod in eo casu posthumi in specie non exheredati seu praeteriti, non nisi rumpere possint testamentum. Quod itaque vbi ipsi postumo negatur, est autem nostro casu negatum, omni videtur ope destrutus. Verum caue, specie decipiaris. Neganda vtrique vniuersalitas maioris propositionis, in qua vlcus fedit, quod refecandum est. Posthumus enim, vel rite praeteritus est, vel non. Si posterius rumpit

rumpit hoc iure tantum testamentum, idemque illud ipso iure euerit: si prius, vtiq̄ue, quatenus iusta exheredationis causa in eum non cadit, querelam inofficiosi testamenti instituire valet debetque (§. XX. XIV.). At vbi filius nepotem praecedat, idemque rite exheredatus, rite nepos praeteritus censendus est. Adposite igitur & perquam ad rem lCtus in *cit. l. 6.* quare testamentum rumpi non putet, decidendi ratione vtitur: *quum nec exheredari eiusmodi nepos deberet ab auo, quem pater praecedebat.* Huic haud abfimili ratione adiciendum supputo PAVLVM *cit. l. 4. §. 1. de B. P. contr. tab.* bonorum possessionem negantem nepoti, quum filius exheredatus fuerit. Sane si recte filius familias exheredatus, rite ex eo nepos praeteritus sit necesse est. Bonorum igitur possessioni contra tabulas, perendae demum, si rite praeteritio sese non habet, sed querelae inofficiosi testamenti locus relinquatur, si exheredationis fulmen, quod eum ferit, non commertus est (§. XX.). Idemque, opinor, innuunt verba lCti: *quia non esset nepos suus heres futurus.* Tandem dispiciendum, quid praesidii aduersae parti, ex *cit. l. 34. C. de inoff. test.* remaneat? Nepotem nimirum ex filio exheredato absque praeparata querela mortuo a vetustate neglectum omnique adiutorio destitutum, suo vigore demum recreatum adfuerat Imperator, dum rationem determinauerit, qua querela etiam non praeparata in nepotem transire potuit. Quod tamen male dixisset, iniiciunt frupulum, si ad successorum edictum in mouenda querela confugere nepos potuisset. Verum enim vero nihil hoc ad rem adtingit. Menti nobis obuertatur sub communi determinatione: proxime sequens diuerso gradu in eodem ordine, nepos, qui ex propria persona testamentum auitum, vt inofficiosum, impugnare satagit. Neutiquam de nepote quaerimus, qui ceu heres patris sui exheredati nomine contra aui testamentum querelam, quae praeparata non erat, mouere cupit. Sed instat PEREZYVS *l. c.* si ex proprio persona queri potuisset, letetrem lauasse Imperatorem, gloriosiusque

*Explicatur
l. 4. §. 1. ff.
de b. p. con-
tra tab.*

*Explicatur
l. 34. C. de
inoff. test.*

praedicasse de se suaque liberalitate, *quum magis*, verba eius sunt, *expediat venire ex persona propria, quam aliena*. Sed miror haec Viro, satis alioquin circumspecto, excidisse. Quem enim ad modum magis sua interdum interest, posse ex propria persona queri, dum ipse quidem ab officii religione nunquam declinavit, a qua recessit forsitan ex cuius persona actionem intendit; ita quoque nepoti, digno, qui exheres scribatur, expedit, non suam, sed patris immerito exclusi iniuriam vindicare, querelamque ideo etiam non praeparatam mouere. Sed prolixiori iam mihi esse non licet.

§. XXXIV.

*Conclusio
inde elicit.*

Quare, si qua exhereditatio plurimum rite facta, vel liberi adsunt, vel non. Si liberi adsunt, vel eiusdem gradus sunt, vel non, seu diuersi. Si eiusdem, *omnes inique exheredati, nulla obtinente successione, queri possunt* (§. XXX. XVI.). Sin diuersi, *filio non querente, siue quod non possit, siue nolit, nepos inique exclusus ad querelam admittitur* (§. XXX.) &c. Sin nulli adsunt liberi, vel parentes superstites sunt, vel non. Si superstites, *liberis non querentibus parentes inique exheredati querelam mouent* (§. cit.). Iam autem refert, utrum in eodem gradu, an diuerso existant. Si in eodem, *omnes iuxta deficiente exheredationis causa queri simul possunt*; sin in diuerso, *patre non querente, avus iuste non exclusus, admittitur* (§. eod.) &c. Vt utroque hoc casu (si nimirum parentes existant, vel minus), vel fratres germani adsunt, vel non. Si prius vel turpis persona heres instituta, quum fratres integrae famae, vel non. Si turpis persona instituta, *inique exclusi simul ad querelam vocantur* (§. XIV. XXX.). Sin posterius, turpisque persona instituta, *parentibus fratri-*

fratribusque germanis non querentibus, fratres integrae familiae unilaterales, consanguinei atque uterini, si qui sunt, iusta exheredationis causa deficiente in querelam mouendam succedunt (§§. XV. XXXIII. §. XXXI. schol.)

§. XXXV.

Querela inofficiosi testamenti contra eum institui Contra datur, contra quem deinceps ipsa hereditatis petitione quem querela experiri fas est. *Querela inofficiosi testamenti remedium rescindens est* (§. XXVII.), hereditatis petitione autem eandem excipiens remedium rescissorium (§. cit.). Sed iudicio rescindenti, si quod leges ex peculiari ratione non restrinxerunt, contra eundem uti fas est, contra quem rescissorio experiri satagimus (§. XXI.). *Querela igitur inofficiosi testamenti, quam nulla restrictio doceri queat, contra eum institui potest, quem ipsa hereditatis petitione deinceps pulsare intendimus.*

§. XXXVI.

Quum itaque hereditatis petitiō contra tertium hereditatis qua talis possessorem institui detur (§. XXV.). *Querela inofficiosi testamenti contra tertium hereditatis qua talis possessorem moueri potest* (§. praec.).

Non tantum igitur contra heredem in testamento inofficioso scriptum, siue directum, siue fideicommissarium l. 1. C. de inoff. test. quique heredis vicem sustinet, fiscum l. 10. C. eodem, verum etiam contra extraneum locus est querelae instituenda. Vide l. 20. pr. de bon. poss. contr. tab. ubi TRYPHONIVS exheredatum dicit admittendum esse ad hereditatis petitionem ex causa inofficiosi querelae contra emancipatum (qui scriptus heres non erat) mouendas. Neque TRYPHONINO contrarius est VLPIANVS in l. 2. §. 10. de inoff.

38 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

inoff. test. querelam ante aditam hereditatem non nasci statuens. Ante enim aditam hereditatem certo non adparet, testamentum inofficiosum destitutum non iri, cuius, quam rescissionis, maior ratio habetur. Via huc usque munita ad ipsum iam querelae bono fidere institutae effectum indagandum iucedere nos oportet.

§. XXXVII.

Effectus testamenti per querelam rescissi.

Si, qui de inofficioso dixit, obtinuit, quatenus obtinuit, effectus querelae institutae est successio ab intestato. Si enim mota inofficiosi querela, querens rescissionem inofficiosi testamenti intendit (§. XXIV.) Sed querens obtinuit, (per hyp.). Ergo sine, quem intendit potitus est, ideoque rescissum est testamentum (§. cit.). Si negotium rescinditur, effectu priuatur (§. XXI.). Testamentum itaque inofficiosum, quatenus rescinditur, effectu priuatur. Sed cum successionis intestatae causa obtinet (§. XXV.). Quare si testamentum inofficiosum rescinditur, quatenus rescinditur, querela successionem intestatam operatur. Sed quatenus querelam mouens obtinet, eatenus testamentum rescinditur, (per demonstr.). Consequens igitur est, effectum querelae inofficiosi esse successionem ab intestato, si querens victoriam reportauerit.

Idem quoque *VLPIANO l. 6. ff. de inoff. test.* visum est, vbi: *nam intestatum patrem familias facit obrinens, atque l. g. §. 16. cod. verbis: si ex causa de inofficioso cognouerit iudex & pronunciauerit contra testamentum, nec fuerit prouocatum, ipso iure rescissum est & suus heres erit, secundum quem iudicatum & bonorum possessor, si hoc contendit.*

§. XXXVIII.

Vel in totum, vel pro parte.

Vti itaque si testamentum in totum inofficiosum idemque illud, quoad totam heredis institutionem ipsi testa-

testatori factam querens rescidit (§. XXV.), *in totum quoque successio ab intestato, quae inde efficitur, obtineat necesse est* (§. XXXVII.); ita si testamentum pro parte inofficiosum ideoque pro parte tantum illud querens rescidit, *pro parte etiam tantum successio ab intestato inde effectu dubitur* (§. praec.).

Confer sis l. 15. §. 2. l. 19. l. 24. ff. de inoff. test. Euenit inde, vt quod ab initio non licuit, ex postfacto non prohibeatur. *Ius nostrum, inquit POMPONIUS l. 7. ff. de R. I. non patitur eundem in paganis & testato & intestato decessisse.* Prostat inde vulgo inter DD. commentationes regula: *nemo pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest.* Sed, quod solum, indeterminata, atque peius, ac ipsis legibus, expressa. Addenda quippe tam in ipsa l. 7. cit. obuia determinatio, quam, quae ex l. penult. §. 2 ff. de castr. pec. haurienda. Indequo propositio enascitur: *nemo paganus ante aditam hereditatem pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest, quae adserto nostro ne hilum refragatur.* Nec sufficere videntur, quae *Illustr. HOMMEL. in dissert. de quer. inoff. test. terr. prof. §. 12. seq.* quod pace dixerim tanti alioquin viri, cuius masculam in iure prudentiam merito suspicio, in medium protulit, vt contra adsertum, quod totidem verbis haud vna in lege deprehenditur, testamentum inofficiosum non nisi in totum rescindi posse euinceret.

§. XXXIX.

Si testamentum inofficiosum in medio est, vel vnus tantum heres institutus, vel non. Priori casu, vel instituto idem ab intestato succedendi ius, quod querenti est, vel non. Posteriori in casu, si nimirum plures scripti sunt, vel omnibus institutis idem ab intestato succedendi ius tribuendum, quod querenti competit, vel non. Si posterius, vel vnus alterue tantum ex institutis exheredato inique praelatus est, seu

Varii quoad scriptos heredes casus.

seu instituti heredes diuersi iuris sunt, si quem cum VLPIANO l. 24. ff. eod. loqui iuuat, vel non. Priori casu, vel, qui non inique scriptus, pari ab intestato succedendi cum querenti iure gaudet, vel non, veluti si intuitu fratrum sororumue exheredatorum, tam turpis persona, quam honesta heres instituta.

§. XL.

*Quando-
nam succes-
sio ab inte-
stato ratio
querentis
tantum ob-
tineat? pri-
mus casus.*

Si vnus pluresque in testamento inofficioso heredes instituti, qui pari cum querenti ab intestato succedendi iure gaudent, querela successionem ab intestato tantum ratione obtinentis operatur. Si enim instituti pari cum querente ab intestato succedendi iure gaudent testamentum pro parte tantum inofficiosum est (§. XX.). Sed testamento pro parte inofficioso, ideoque pro parte rescisso, successioni ab intestato locus quidem est, sed non in totum (§. XXXVIII.). Ponas iam successionem etiam aliorum heredum legitimorum intuitu ab intestato obtinere. Aut alii isti scriptorum in testamento e numero sunt, aut non. Si posterius, a scripto herede, vt heredes ab intestato, excluduntur l. 25. §. 1. ff. inoff. test. Sin prius, ipsi heredes in parte, quam ex testamento non capiunt, vt heredes ab intestato consideratur. Ergo a scriptis heredibus i. e. a semetipsis qua ex testamento succedentibus excluduntur (per demonstr.). Aliorum igitur intuitu, qui ab intestato vocati fuissent, successio ab intestato, non procedit. Ratione obtinentis igitur tantum data sub hypothese successionis tantum ab intestato locus fit.

Tantam autem portionem heredibus scriptis pro parte in querela victor euincit, quantum ab intestato, nullo condito testamento, cepisset. Vide l. 19. ff. eodem. Causam tue-
mur

mur ex *cit. leg. 25. §. 1. eodem* ubi *ULPIANVS*: *Si quisquam possit de inofficioso queri* (quoniam extant, qui eum praecedunt, vide §. V. seq.) *ad querelam admissus* (de facto) *pro parte rescindere testamentum tentet & unum sibi heredem eligat, contra quem inofficioso querelam instituat: dicendum est, quia testamentum pro parte valet & praecedentes eum personae exclusae sunt, cum effectu eum querelam instituisse.* Constat ex hoc quantiuis pretii loco, testamento pro parte rescisso, etiam, qui querentem in ordine succedendi praecedunt, ideo ad successionem non vocari, quoniam testamentum pro parte validum remansit. Multo magis itaque de iis hoc dicendum est, qui pari tantum cum querenti iure instructi sunt. Ita quoque adiciendum supputo *PAPINIANVM* in *l. 16. pr. eodem* casum tractantem, in quem hypothesis theorematismatis cadit, eundemque decidentem, *non agentem iam filiam, aut non obtinentem* in hereditate legitima fratri non concurrere. Non ignoro, interpretes tantum non omnes filiam hanc non agentem intelligere repudiantem, legemque ideo ex *l. 17. pr. eodem* explicare. Sed manu ejusmodi obstetricae non opus, ubi sensus per se satis congruit. Vide quoque *l. 8. §. 5. ff. eodem*. Ex quibus obscurum non est, etiam per consequentiam heredi scripto, qui ab intestato non successisset, partem ex testamento seruari, quae detracta portione intestata querentis superest. Sicque adiciendus videtur *PAVLVS l. 19. ff. eodem* ubi casum tractat, quo mater extraneo ex dodrante, filia autem vna ex quadrante heredibus institutis, altera autem filia praeterita, decessit. Iam praeterita de inofficioso egit atque obtinuit. Quomodo igitur scriptae filiae succurrendum sit? quaerit *ICTVS*. Sibi que respondet: rescisso testamento praeteritam vindicare debere, quod intestata matre iam habitura esset. Dubium statim ipsi suboritur: dici sic posse querentem sororem solam habituram vniuersam successionem, si eandem etiam ab intestato perat atque obtineat, quum altera soror instituta ex testamento adiens repudias.

*Explicatur
l. 19. ff. eodem.*

pudivisse videatur intestati causam. Sed negat PAVLVS admittere esse, ut soror praeterita de inofficioso agendo audiatur contra sororem in quadrante institutam, seu, ut querela inofficiosi aduersus scriptam sororem, intuitu cuius quippe testamentum prorsus inofficiosum non est, neque adeo rescindendum, moueatur: similisque sit omittere aut repudianti quae ex testamento adiit. Iam inde concludit, semillem tantum, sed totum extraneo euincendum esse, quasi totus ad praeteritam pertineat, saluo quadrante sorori institutae, atque reliquo quadrante forsan extraneo relicto. Quo quidem ipso fieri non inficias it, testamentum non in totum infirmari, sed matrem pro parte tantum intestatam reddi. Sicque cum PAVLO optime conspirat VLPIANVS. Sed distubat magnus olim CVIACIVS in *Lib. II. Quaest. PAVL. ad l. mater decedens ff. de inoff. testam.* sequentes rationes subducens: *Filia haec exheredata non debet agere querela aduersus sororem scriptam ex quadrante, sed aduersus extraneum tantum scriptum ex dodrante, ut pro dodrante tantum matrem faciat intestatam & diuideret eius dodrantem cum sorore, hoc modo ut — ex dodrante tres uncias ei relinqueret: nam institutio extranei tota rescinditur.* Sed tanta mihi non est CVIACII auctoritas, quae legem aut rationem vinceret.

§. XLI.

Casus secundus.

Si plures testamento inofficioso instituti heredes quoad partem diuersi iuris sunt querela inofficiosi testamenti a fratre instituta successionem ab intestato tantum ex parte querentis victoris operatur. Si enim alter heredum turpis, alter vero honesta persona est; a fratribus sororibusque testamentum intuitu prioris, nequiquam vero posterioris, ut inofficiosum impugnari potest (§§. XIV. XVIII. XXX.). Testamentum igitur eiusmodi pro parte tantum inofficiosum est (§. XXX.). Sed in testamento pro parte inofficio

cioso rescisso pro parte successioni ab intestato locus est (§. XXXVIII.). Ponas iam successione[m] etiam aliorum legitimorum heredum intuitu ab intestato obcinere. Aut alii isti simul in testamento heredes scripti, aut non. Sed utroque casu excluduntur (per demonstr. ad §. praec.). Querela itaque a fratre instituta, data sub hypothesi successione[m] ab intestato operatur.

Vide sis l. 24 ff. de inoff. test. Alia quidem sententia sedet IAC. GOTHOFREDO ad l. 1. C. Theod. eodem, dum heredes scriptos diuersi iuris explicatos dat, aut municipem cum non municipio, aut liberum cum seruo, aut ciuem cum peregrino institutos. Sed hisce verbis latiore[m] ambitum pridem vindicauit van de WATER *Olf. iur. rom. c. 12.*

§. XLII.

Si heredes in testamento inofficioso instituti, neque a pari cum querente ab intestato succedendi iure instructi, neque quoad famam diuersi iuris sunt, querela inofficiosi testamenti, in qua querens obtinuit, efficit, vt testatori in totum ab intestato succedatur. Si enim heredes in testamento inofficioso scripti neque a pari cum querente ab intestato iure gaudent, neque quoad famam diuersi iuris sunt, testamentum inofficiosum in totum tale est (§. XX.). Si testamentum in totum rescissum, in totum quoque testatori ab intestato succeditur (§. XXXVIII.). Posita igitur hypothesi, querela inofficiosi testamenti efficit, vt testatori in totum ab intestato succedatur.

Quando nam successio ab intestato in totum obtineat?

Confer l. 21. §. 2. l. 28. ff. eodem.

§. LXIII.

Nihil iam reliquum est, nisi, vt effectum, instituta

Non querentis

*rens varius
est.*

tac intuitu non querentis curae habeam cordique. Sed variae sub hoc non querente latitant personae, in quibus discernendis opera figenda est. Nimirum non querens, vel prorsus in testamento inofficioso exclusus est, vel minus. Si prorsus exclusus; vel successione intestatae ita capax est, ut querens eo proximior non sit, vel non. Si non proximior, vel non querens suo iuri renunciauit, vel non. Si non renunciauit, vel inofficiosum testamentum pro parte rescissum, vel non. Si posterius, iterum vel testamentum rescissum per querelam inofficiosi testamenti secundum ordinem edicti successorii motam, vel minus. Ponamus autem non querentem in testamento inofficioso non esse exclusum, vel singulari titulo emolumentum aliquod percipit, vel non. Sique posterius, vel iure institutionis, vel substitutionis idem illud tenet.

§. XLIV.

Non querens non succedit si aut a querente ab intestato excluditur, aut renunciat.

Si non querens in testamento inofficioso exclusus, successione ab intestato a querente excluditur, aut valide suo iuri succedendi renunciauit; ad successionem intestatam non admittendus est, testamento per alium rescisso. Quum enim testamentum inofficiosum rescinditur, effectus solus rescissionis est successio ab intestato (§. XXXVII.). Cui ergo successio ab intestato non proficit, nullum ex alterius rescissione testamenti in eundem redundat commodum. Verum non querens excluditur a querente in successione ab intestato (per hyp.). Quumque ergo eadem ipsi non proficit; data sub hypothese testamento ab alio rescisso ad successionem non admittendus. Q. e. Imum.

Pona-

Ponamus eundem ipso querente quoad ius ab intestato succedendi non esse quidem deteriorem, suo tamen iuri valida renunciasse. Quum rescisso testamento inofficioso, successioni ab intestato tantum locus fiat; aut ad successionem intestatam admittendus, aut non. Sed prius absurdum: ad valide enim renunciata non datur regressus (*per vulg. pr. iur.*). Ergo posteriori subscribendum. *Q. e. Idum.*

Parum ceteroquin refert, vtrum expresse renunciatio facta, an tacite. Ipsamque tacite factam renunciationem colligere fas est, non modo, si quis ante inofficiosi querelam institutam deinceps renunciandi animo destituerit, verum etiam si tempus praescriptionis, quinquennium scil. labi passus est. *Conf. l. 23. §. f. ff. de inoff. test.* Sed explicatu difficilior videtur *PAVLVS l. 17. pr. eod.* vbi: *qui repudiantis animo non venit ad adquisitionem inofficiosi testamenti, partem non facit bis, qui eandem querelam mouere volunt. Vnde si de inofficioso testamento, patris alter ex liberis exheredatis ageret: quia rescisso testamento, alter quoque ad successionem ab intestato vocatur, & ideo vniuersam hereditatem, recte non vindicasset; hic si obtinuerit, vteretur rei iudicatae auctoritate, quasi Centumviri hunc solum filium in rebus humanis esse nunc, quum faceret intestatum, crediderint.* Multum negotii haec faciunt *RAPH. FVLGOSIO ad cit. l. vbi: Si bene, inquit, non intelligitis textum, eum legeris ter & quater & sonabit vobis, sic enim est mos PAULI, & si haberem eum in manibus, eum per capillos interrogarem &c. &c.* *Iste maledictus PAVLVS ita obscure loquitur, vt vix possit intelligi.* Ignoscant *ICTI* manes probrosa verba homini male ferrato. Periculum inde faciam, num mentem, quam noster adsequi nequit, extricare possim. Duo nimirum casus obuerlantur *ICTO*, alter, si non querens repudiantis animo ad adquisitionem non venit, quem discrete etiam expressit, nostrisque principis conuenienter decidit:

46 De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.

alter autem, si alter exheredatus non repudiantis animo non questus est, quem tamen tantum subintelligit ICRUS (en fontem obscuritatis!) attamen ex ratione subsequenti, quae opposito in casu ineptissima foret, immo priori adser-to inimica liquido satis colligere licet. Iam secundo hoc casu, si nihilominus querens totam, quamvis minus recte, quum partiali hereditatis petitione experiri debuisset, vindicans hereditatem casu obtinuerit; contra scriptum heredem totam hereditatem restituere renuentem auctoritate rei iudicatae uti posse statuit maledictus iste PAULVS. Quae auctoritas autem alteri non querenti suam partem petenti non obest. Parum ceterum refert, utrum repudians partem cum querente ab intestato succedendi iure tantum gaudeat, an ipso hoc iure adhuc potior sit.

§. XLV.

Si pro parte testamento rescissum, non querens non succedit. *Si testamentum inofficiosum pro parte ut tale rescissum a querente, non querens exclusus successionis particeps non est.* Si enim testamentum inofficiosum pro parte, ut tale, rescissum, priori iure ad hereditatem perueniendi ac quidem scripti heredes, gausus non est querens (§. XX. XXXII.). Scripti ergo heredes in testamento inofficioso aut pari ab intestato succedendi iure cum querente gaudent, aut quoad famam diuersi iuris sunt (§. XXXIX. XXIV.). Sed utroque in casu successio ab intestato, quae restauratur, tantum ratione querentis obtinet (§. XLI. XL.). Si itaque testamentum pro parte inofficiosum ut tale rescissum, non querenti nullum ab intestato succedendi ius aperitur.

§. XLVI.

Non querens igitur siue in specie iuste aut iniuste exheredatus, siue minus, siue ipso querente defuncto proxi.

proximior sit, siue pari cum eo gradu defunctum attingat, testamento pro parte rescisso, ad successionem non admittitur (§. XLV.).

Ponas iam querelam inofficiosi testamenti iuxta ordinem edicti successorii institutam (§. XXXIV.); sane si remotior pro parte testamentum resciderit, proximioribus non querentibus querentis rescissio nec quicquam proficua est. Quamuis itaque ab intestato querentem exclusissent, si nulla testamenti ratio haberetur, in praesentiarum tamen vsque dum noua quadam actione, si qua est, experiantur, a scripto herede excluduntur. Quae ratio manifesta est, quare, cum effectu successionis, ad querelam admissus experiri potuerit, quem alii proximiores in ordine intestati praecedebant. Confer *l. 25. §. 1. ff. eodem*. Hacque sola ratione forsitan non agens aut non obtinens in *l. 16. pr. eodem* ad hereditatem non concurrat.

§. XLVII.

Si non querens exclusus intestatae successionis ita Quando- capax, ut querens eo proximior non sit, neque iuri suo nam non renunciauerit, testamento in totum a querente rescisso, querens non querens ab intestato succedit. Si enim testamen succedat? tum inofficiosum in totum tale rescissum, exheredatus querens potiori, quam scripti heredes, ad hereditatem perueniendi iure gaudet (§. XX.). Quare scripti heredes, neque a pari cum eo ab intestato succedendi iure instructi, neque quoad famam diuersi iuris sunt (§. XXXIX. XXIV.). Sed si scripti heredes neque pari succedendi iure gaudent, neque quoad famam diuersi iuris sunt; querela inofficiosi testamenti efficit, ut testatori prorsus ab intestato succedatur (§. XLII.). Sed si defuncto prorsus ab intestato succeditur, perinde est ac si hac ratione nullum in medio

48 *De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.*

dio fuisset testamentum, adeoque omnes admittuntur, quorum in intestata successione ratio habetur. Verum quo querens proximior est, quique suo iuri renunciauit, eius nulla habetur ratio (§. XLIV.). Quapropter data demum sub hypothefi non querens ab intestato succedit.

Quid autem, si non querens non quidem renunciauerit suo iuri, at forsan querelam antea frustra mouerit, atque succubuerit. Sane si nec ille non obtinens successionis particeps esse debet, quam alius mota querela euincit. *l. 16. pr. ff. de inoff. satis* adsertum nostrum nos non determinasse videmur. Sed salua adhuc res est. Qui non obtinuit, saltem concurrere in successione negatur, si de parte de inofficioso actum fuit (§. XLV.). Quare alia iam quaestio est, numne testamento per alium in totum rescisso admittendus? Sola ipsi obstare videtur rei iudicatae exceptio, sed lubrica satis, quoad hunc passum, atque fallax. Confer *l. 14. l. 27. ff. de exc. rei iud.* Ceterum inter tot sententiarum diuortia media veluti via incedimus, neque prorsus a parte eorum itamus, qui in totum semper, mota cum effectu querela, successionem ab intestato omnium legitimorum heredum intuitu aditum patefaciunt, vide WERNHERVM *P. I. Obs. 270.* atque DD. ibi cit. HOMMEL *cit. loc.* Neque omnino in eorum castra transimus, qui in alterum extremum ruunt, neminemque praeter querentem admittunt. Inter quos quosdam sufficit nominasse. STRUVIVM nimirum in *Exerc. 10. th. 24.* atque HVBERVVM ad *ff. de inoff. testam. n. 9.* Cuius argumentis iam hoc magis obuiam eundum est, quo suffecerint olim ipsi THOMASIO in *Not. ad eund.* ut posteriori cura propria sua vineta caederet. Sic primum causae momentum quaerit in hoc: Cui soli datur actio petitioque, huic quoque soli victoria prodest, quum res inter alios acta atque iudicata aliis nec noceat, nec proficit, per *l. 63. ff. de re iud.* Verum enim vero tam stricte laudatam

laudatam regulam in iure adcepi noluerunt & veteres & ipse Imperator, quae commodum ex alterius victoria alii inuideat, cuius tamen causa cum eadem indiuiso nexu cohaeret. Quod sane maximo in nostros opere conuertimus vsus. Sic in totum testamento quoad heredis institutionem sibi factam rescisso, absque testamento iam defuncto succeditur. Sed si absque testamento succeditur, non possunt non omnes admitti, qui ab intestato vocantur. Quotusquisque itaque est, qui nexum hunc non perspiciat? Quae quum ita sint, in iure, certe, infrequens haud est, aliquem per bonam consequentiam commodo quodam frui, quod per se sentire non licebat. Exempla in medium protulit VINNIUS ad §. 1. I. de inoff. n. 4. Adcedit ex principiis supra suppeditatis sequens momentum: Quum querela inofficiosi testamenti remedium saltem rescindens sit (§. XXVII.), atque in casu proposito in totum testamentum rescindat: certe sententia non opus est, quae in certam personam feratur, sed sufficit: *Dass das vom Sempronio errichtete Testament als inofficiosum zu rescindiren ic.* Alterum, quo nititur HUBERVS, argumentum huc redit: restitutio hereditatis nihil aliud est, quam exsequutio sententiae, qua hereditas querenti addicta, at sententiae exsequutio non potest larius extendi, quam sententia ipsa patet. Sed in promptu sunt, quae eidem reponamus. Non enim modo negamus atque pernegamus sententiam in querela eo ferri, vt hereditas querenti tantum addicatur, ideoque eius exsequutionem esse restitutionem hereditatis, vide §. XXVI. & quae commodum in medium protuli; verum etiam, si ipsam querelam concederem esse hereditatis petitionem, haec hereditatis petitio tamen, si essent, qui ab intestato partem facerent, ita foret instituenda, vt per rescissionem totius testamenti iam pars hereditatis, ab intestato competens peteretur. Reliqua, veluti ridiculum esse, negare alicui querelam & tamen ad successionem per querelam alterius eundem admittere, immo hoc modo obsum-

tus litis deteriorem conditionem futuram esse querentis, quam eius, cui querela negata est, illo autem sigillatim casu, quo testamentum inofficiosum, quo nemo turpis heres scriptus, parens rescidit, fratres, si qui sunt, germanos admitti, quum tamen tabulae fratrum respectu furoris pleinae non sint, (Vide haec resurantem WERNHERVM loc. cit.) ceu proletaria non moror. Insuper, qui videbatur, PAFIANIVM cit. l. 16. pr. iam nobiscum in gratiam redigimus.

§. LXVIII.

Quando non querens querentem excludit si ad edictum successorium querela mora.

Ponamus itaque per querelam iuxta edictum successorium institutum testamentum inofficiosum in totum rescissum: quum sub hypothese §. praec. non querens ceu proximior ab intestato succedat (§. praec. & §. XIV.) proximior autem, a quo in alterum deuoluta est querela, in legitima successione semper excludat remotiorem (per vulg. pr. iur.); Quin de non querente idem sub data hypothese dicendum sit, nullus dubitarit. Sed ipse querens remotior est (§. cit.) adeoque querens a non querente excluditur.

Verum in labyrinthum quandam caussa nostra absque nostra tamen culpa incidisse videtur. Querens iam propter deficiens ius succedendi ab intestato idoneum a non querente submouetur, atramen quoniam hoc iure exclusus, admittebatur ad querelam (§. XXXI.). Mira igitur res est, eidem, quum obrineat, ius suum ipsius hereditarium legitimum ad obrinendam hereditatem ipsam sibi non proficere. Sane ne prorsus aqua haereat, dandum est, quod negare non possumus. Ita tamen rem tene: si proximior non queritur, heredi scripto hereditas non euincitur, hoc ipsum iniuria adficii proxime remotiorem. Quum proximior solus isti sine iniuria hereditatem praecipere possit; hoc casu, eo non querente, institutus heres capit. Qua quidem

quidem sub conditione legitimae portiois iure proxime sequentem, ducentem familiam, aut inter liberos, aut parentes, aut fratres atque sorores, leges ornarunt, indeque vltimae cerae furoris plenae habentur, sicubi sine iusta causa exclusus. Non potuit igitur non ipsi concedi querela. Verum quum effectus querelae interdum, vt in totum testatori ab intestato succedatur; idoneum satis remedium est, si proximior repudiauit, si non quidem repudiauit, at propter iustam exheredationem non questus est, hereditatem quidem proxime sequens scripto heredi eripit ideoque exheredationis suae iniquae vindex, seu euentu actionis suae inspecto non sibi, sed alii successionem parit. Interim penitus sua interesse, querelam mouere, negari nequit, quamuis magis ipsius referat ipsa hereditate potiri. Certe nihil verat, quominus sibi praemium querelae suae motae in proximioris maxime fauorem stipuletur, quod proximior rerum suarum satagens promittere non dubitabit. Immo ipsa spes aliquando proximiori, cuius bona eximie auxit, ab intestato succedendo a se heredibusue suis perceptum iri, & sexcenta alia interesse eius loquuntur, ipsique querendi motiua praebent. Hac sola ratione contentui legum consulere nobis datur, qui omni, quod incumbit, officio interpretando defungimur. Quum itaque VLPIANVS l. 6. §. 1. ff. de inoff. victoriam ab eo, qui nequidem queri de iure potuisset, casu reportatam non vincenti, sed vere heredibus ab intestato prodesse iudicauerit; sane, si rationem; *nam intestatum patrem familias facit*, curatius pensitemus, nos cum VLPIANO statuere prudentem rerum aestimatorem neminem fugit. Si itaque vel maxime proximior iuste exheredatus, per alium tamen ad hereditatem adspirare potest, a qua sibi relictus repellitur. Confer l. 8. §. 1. 17. pr. ff. eodem, si quem autem singulos, qui huc pertinent, casus perlustrare iuuat; cum saltem ad §. XXXIV. ablegamus.

§. XLIX.

Quando non querens querentem excludit, si etiam secundum edictum successorium querela non mota, atque quando non querens simul cum querente succedit?

Porro si non querens exclusus intestatae successionis ita capax, ut querens eo proximior non sit, nec non querens suo iuri renunciauit, attamen per querentem, aut plane secundum edictum successorium non institutam, aut motam quidem iuxta eius ordinem, proximiori autem suo iuri renunciante, in totum rescissum; iam iste non querens, vel potiori ab intestato gaudet iure succedendi, vel non. Quum in totum rescisso testamento, penitus testatori ab intestato succedatur (§. XXXVIII.); priori casu iste non querens denuo querentem a successione excludit, posteriori vero non querens una cum querente hereditate potitur (§. XLVII. XLIV.).

Ponas v. c. fratrem consanguineum vterinumue turpi persona querelam mouisse, attamen fratrum praedefunctorum germanorum filios concurrere. Certe, siue querela iuxta edictum successorium in unilaterales demum deuoluta, siue statim ab initio iis competiit, filii germanorum querentem excludunt, quoniam potiores in intestati causa sunt. N. 118. c. 3. Ceterum non querenti etiam iure exheredato nec heic exheredatio obstat. Vide l. 8. §. 1. 17. pr. eodem. Varios autem istos casus, quibus non querens iam cum querente ad successionem admittitur, merito hic adducere superfedeo, non obscuros ei, qui legitimae successionis rationem sibi compertam habet.

§. L.

Non querens querenti facit partem.

Si qui sunt, qui iure succedendi instructi, vel alter ipsis cum successionem communicare tenetur, vel non. Si prius in successione partem alteri facere dicuntur. Quum itaque sub hypothese §. praec. non querens

querens vna cum querente hereditate poritur (§. XLIX.). *Non querens sub eadem hypothefi querenti partem facit.* Vide l. 8. §. 8. ff. eod.

Quum itaque ipsum iuste exheredatum mox querentem prorsus excludere, mox eidem partem facere euitum de-derimus; ne istorum sceleratorum caussam tueri, iisdem-que, quod nefas ducunt, patrocinari videamur; exheredatorum gratia sequens problema adicere non dubitavi.

§. LI.

Data iusta exheredationis caussa ita exheredare vt, quantum in exheredante situm est, nunquam ad hereditatem adspirare exheredato liceat. I) Testamentum condar, in quo exheres scriptus, in quem data iusta exheredationis caussa cadit, seruatis tam exheredationis in specie talis praeteritionisue forma legis praescripta, quam reliquis perfecti testamenti requisitis (§. XIX.). II) Si cui praeterea legitima portio, siue iuxta edictum successorium demum deuoluta, siue minus, competat, omnis ille aut denuo iuste, vt ante, exheredetur, aut saltem in parte vel minima legitimaie portionis instituitur.

Si enim testamentum nec hoc quidem ex capite imperfectum conditum, quod forma exheredationis legibus praescripta non seruata sit, quum iusta exheredationis caussa data fuerit, rite exheredatio, nec inique facta est (§. XVIII.). Sed vbi rite, nec inique exheredatio facta querela exfulat, inofficiosi testamenti ex parte ipsius exheredati, cuius exheredationis caussa data est (§. XXIV.). Neque etiam ceu nullum impugnari potest, quum testamentum per-

54 *De effectu querel. inoff. test. iuxta ord. edict. success.*

fectum sit. Verum quum ipse exheredatus, cuius iusta causa exheredationis datur, aut ipsum querentem victorem interdum excludit, aut saltem ei partem faciat (§. XLVIII. XLIX. XL.); efficiendum, ne alius quidam querelam mouere possit. Sed si cui praeter nostrum exheredatum legitima portio debetur, idem ille aut iuste exheredatus, aut institutus in parte legitima vel minima omnis querelam mouendi potestas ipsi praecipitur (§. XXX.). Neque igitur iam per alterius querelam hereditatem potiri potest. Quantum itaque in exheredante fuit, ab hereditate sua exheredatum sub mouit exheredans (Schol. ad §. XXIII.).

Quae itaque ubi testator neglexit, ipse in causa est, ne voluntas sua vltima exitum habuerit. Atque sic PAVLVM *l. 19. ff. de lib. & postb.* haud abs re adcipimus, ubi exheredationes esse adiuuandas negat. Reliquum iam est, vt ad effectum querelae inofficiosi testamenti intuitu eorum, qui in inofficioso testamento honorati sunt, animum aduertamus. Sed temporum angustiae filum dissertationis abruptum atque aliis seruare temporibus iubent.

F I N I S.

01A6547

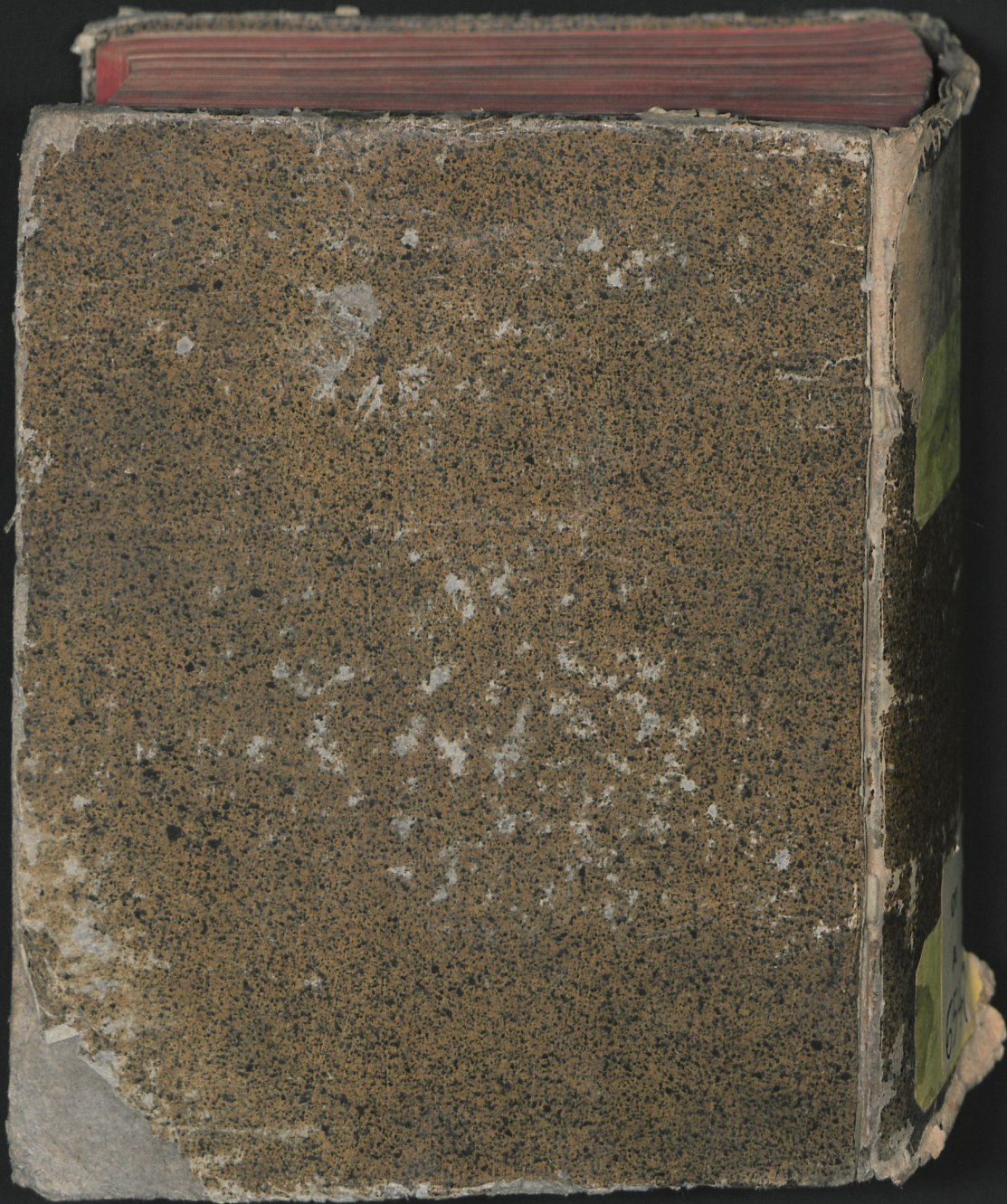
ULB Halle
002 929 821

3

11

IOAN. HARTWICH REVTER ICTI
POTENTISS: BORVSSORVM REGI IN SVPREMO OMNIVM
PROVOCATIONVM TRIBVNALI A CONSILIIIS
SECRETIORIBVS
DISSERTATIO
DE
EFFECTV QVERELAE
INOFFICIOSI TESTAMENTI

IVXTA
ORDINEM EDICTI SVCCESORII INSTITVTAE
INTVITV NON QVERENTIS

IN ACADEMIA REGIA FRIDERICIANA

MDCCXLIX.

DEFENSA

A
CHRISTIANO LVDOVICO BERENDES
BEROLINENSI.

RECUSA
HALAE MAGDEBVRGICAE
APVD IO. CHRISTIANI HENDELII VIDVAM
MDCCCLV.

(7)